

IRDO

MOZAIK

Prve slovenske družbeno odgovorne novice, št. 5/XI junij 2018

Strategija razvoja Slovenije 2030

S petimi strateškimi usmeritvami in dvanajstimi medsebojno povezanimi razvojnimi cilji postavlja nove dolgoročne razvojne temelje

Str. 5

Trajnostni razvoj

Evropska komisija je letos prvič uvedla **evropsko nagrado za trajnostni razvoj**.

Str. 9

IRDO pogled

Mag. Barbara Zacirkovnik o družbeni odgovornosti upravljanja s človeškimi viri in investicijah v človeški kapital

Str. 14

IRDO pogled

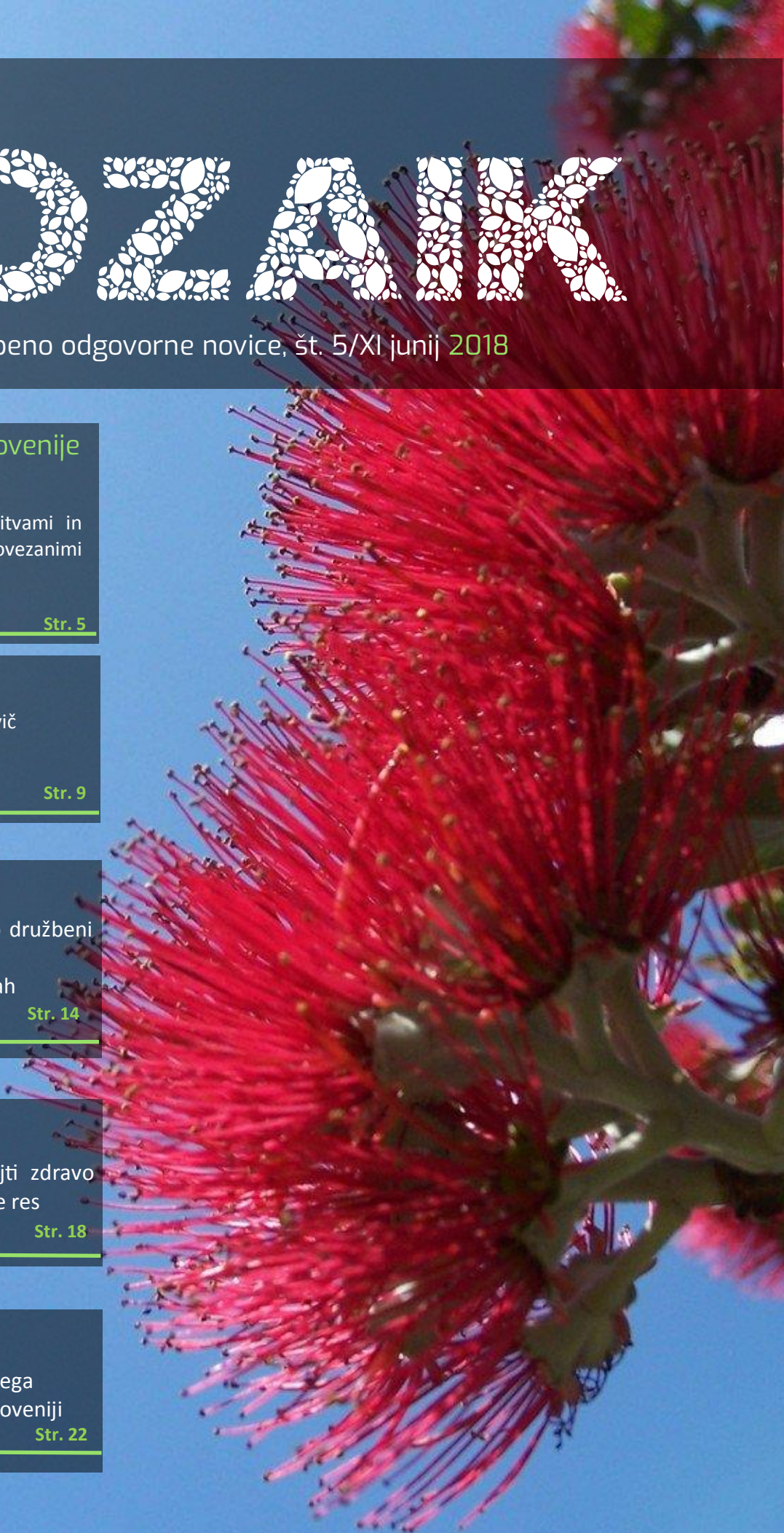
Sonja Bertalanič: Kako najti zdravo hrano in jo prepoznati, da je res zdrava?

Str. 18

Integralna Slovenija

Perspektive širše pojmovanega socialnega podjetništva v Sloveniji

Str. 22

IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti je bil ustanovljen leta 2004 z namenom raziskovati in pospeševati razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji in v svetu.

Prizadeva si povezati vse ključne akterje na področju razvoja družbene odgovornosti (podjetja, vlada, civilna družba...) ter izvajati skupne aktivnosti in kampanje za osveščeno širše družbe o potrebnosti in pomenu družbene odgovornosti v Sloveniji.

S svojim delovanjem inštitut IRDO prispeva k prenosu in prilagajanju tujega znanja ter konceptov slovenskim razmeram in potrebam, hkrati pa omogoča izmenjavo slovenskega znanja in izkušenj s tujimi strokovnjaki, podjetji in organizacijami.

Povabite v naše članstvo tudi druge, ki bi želeli biti seznanjeni z informacijami o družbeni odgovornosti in prispevati k razvoju le-te.

Izdajatelj:

IRDO
Inštitut za razvoj družbene odgovornosti
Preradovičeva ulica 26
2000 Maribor, Slovenija
info@irdo.si // www.irdo.si

Telefon: + 386 (0)31 344 883

Faks: + 386 (0)2 429 7104

Spletna mesta: www.irdo.si, www.horus.si,
www.mladinski-delavec.si, www.model-m.si/

Uredništvo

Novinar: Primož Ademovič, Monika Rajšp,
dr. Martina Rauter

Glavni urednik: ddr. Matjaž Mulej

Odgovorna urednica: mag. Anita Hrast

Kontakt: novice@irdo.si

Naklada: elektronska oblika novic, poslano na najmanj 1400 naslovov

Foto: IRDO in drugi avtorji

Fotografija na naslovnici: melodi2, <http://www.freeimages.com/>

V kontekstu družbene odgovornosti (zmanjšanje stroškov, onesnaževanja okolja) so novice v elektronski obliki. Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji. Mnenja avtorjev niso tudi nujno mnenja uredništva. Besedila niso lektorirana in so v slovenskem in angleškem jeziku. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim dovoljenjem uredništva.

Revija IRDO Mozaik je v letu 2015 prerasla meje članstva, zato je namenjena članom inštituta IRDO, simpatizerjem, podpornim partnerjem ter poslovni in širši javnosti.

Vsebine

- 4 Družbena odgovornost: upravljanje s človeškimi viri in investicije v človeški kapital**
- 5 Strategija razvoja Slovenije**
- 9 Evropska nagrada za trajnostni razvoj**
- 11 Mladi, podjetništvo in družbena odgovornost**
- 12 Model M Slovenija**
- 13 DO v Sloveniji**
- 14 IRDO pogled: mag. Barbara Zacirkovnik**
- 18 IRDO pogled: Sonja Bertalanič**
- 22 Sprejeti dokumenti Slovenije za prehod v zeleno gospodarstvo**
- 26 Poročilo o temeljnih pravicah**
- 27 Zaščita žvižgačev: Komisija določila pravila na ravni EU**
- 28 Dogodki, konference, novice**
- 29 Razpisi in priložnosti**
- 30 Knjiga: Integral Green Slovenia**
- 31 Pakt za mlade—Slovenija**

27. septembra 2018 bo v Mariboru potekala že 13. IRDO mednarodna konferenca družbena odgovornost in izzivi časa. Naslov letošnje konference je Družbena odgovornost in trajnostni razvoj v znanosti, izobraževanju in gospodarstvu.

Vlada RS je 7. decembra 2017 sprejela [Strategijo razvoja Slovenije 2030](#), krovni razvojni okvir države, ki v ospredje postavlja kakovost življenja za vse. S petimi strateškimi usmeritvami in dvanajstimi medsebojno povezanimi razvojnimi cilji postavlja nove dolgoročne razvojne temelje Slovenije, z vključevanjem ciljev trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov pa Slovenijo uvršča med države, ki so prepoznale pomen globalne odgovornosti do okolja in družbe.

Barbara Zacirkovnik je posebej za IRDO Mozaik iz svoje magistrske naloge tokrat predstavila izsledke raziskave. Naslednjič bo predstavila odgovore, kako lahko kot eno izmed možnosti skozi program TiBi pridemo do potrebnih uvidov, do ustvarjanja pogojev za udejanjanje sprememb in načinov udejanjanja ter učinkih...

Spoštovane članice in člani Inštituta IRDO!

*Evropska komisija je objavila razpis za **evropsko nagrado za trajnostni razvoj**, ki jo podeljuje prvič. Nagrada je priznanje za zavzetost in ustvarjalnost evropskih prebivalcev, podjetij in organizacij pri **doseganju ciljev ZN za trajnostni razvoj**.*

*Nagrada je namenjena **uveljavljanju zglednih primerov pobud**, ki cilje trajnostnega razvoja uspešno spreminjajo v konkretne rešitve in priložnosti. Zaradi medsektorske narave ciljev trajnostnega razvoja se nagrada za trajnostni razvoj osredotoča na določeno temo, ki jo vsako leto izbere politični forum na visoki ravni Organizacije združenih narodov. Letošnja tema nagrade je **Opolnomočenje ljudi ter zagotavljanje vključenosti in enakosti**.*

*V tokratnem Mozaiku pa tudi o Strategiji razvoja Slovenije 2030, ki je nov krovni **razvojni okvir države**.*

Vabljeni k branju z vsebinskimi prispevki bogatega Mozaika. In k akciji na tej osnovi—v svojem okolju.

V skladu z odločbo št. 61510-6/20153 z dne 23.2.2016, ki jo je izdalo Ministrstvo RS za kulturo, je e-revija IRDO Mozaik, prve slovenske družbeno odgovorne novice, vpisana v razvid medijev pod zaporedno številko 2014.

13. mednarodna znanstvena konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI
ČASA 2018

**DRUŽBENA ODGOVORNOST IN
TRAJNOSTNI RAZVOJ V ZNANOS-
TI, IZOBRAŽEVANJU IN GOSPO-
DARSTVU**

Četrtek, 27. september 2018, Maribor, Slovenija

Družbena odgovornost in trajnostni razvoj v znanosti, izobraževanju in gospodarstvu

27. septembra 2018 bo v Mariboru potekala že 13. IRDO mednarodna konferenca družbena odgovornost in izzivi časa.

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti IRDO je 11. maja 2018 na svojem spletnem mestu objavil vabilo avtorjem za pripravo prispevkov za 13. mednarodno znanstveno konferenco DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2018, ki bo potekala na rektoratu Univerze v Mariboru 27. septembra 2018. Naslov letošnje konference je DRUŽBENA ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ V ZNANOSTI, IZOBRAŽEVANJU IN GOSPODARSTVU.

Organizator konference je inštitut IRDO, znanstveni partner pa Univerza v Mariboru mnogi drugi so podporni partnerji. K sodelovanju vabijo vodje in učitelje na univerzah in v drugih izobraževalnih organizacijah, raziskovalce, znanstvenike in strokovnjake, menedžerje in vodje iz podjetij, vladnih in nevladnih organizacij, študente, mladinske delavce, mladinske organizacije, oblikovalce javnega mnenja in druge.

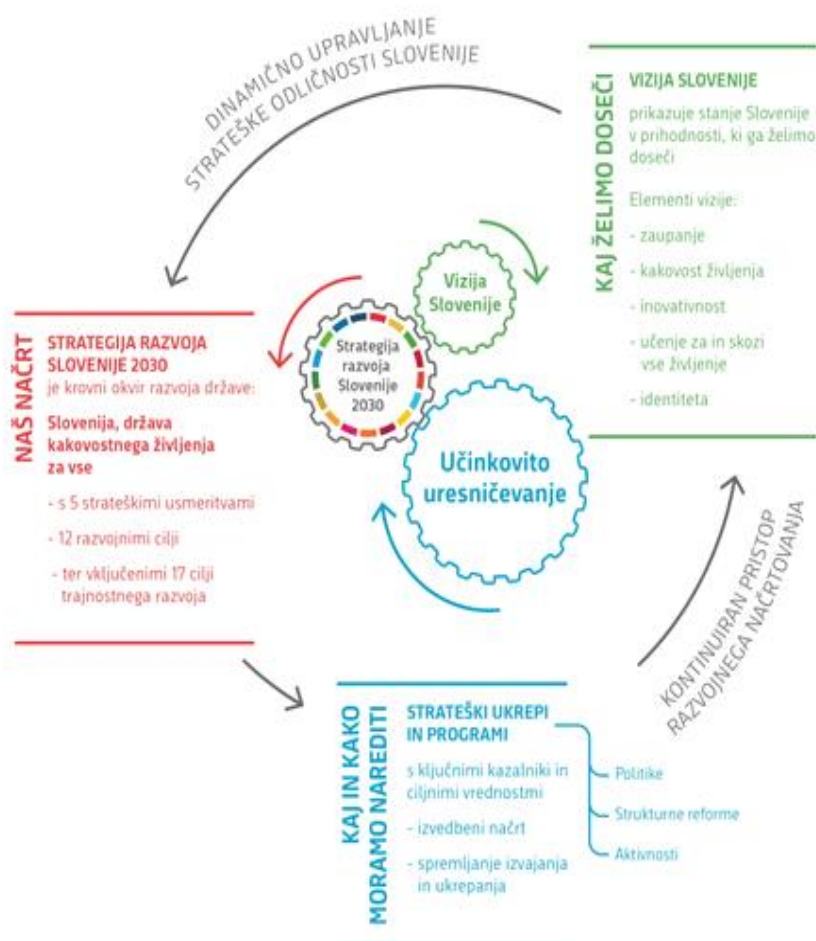
Doslej se je konference vsako leto udeležilo od 50 do 150 udeležencev, predstavlja pa pomemben prispevek različnih avtorjev k znanosti in stroki. Zborniki dosedanjih 12 konferenc so javnosti brezplačno dostopni na tej povezavi: <http://www.irdo.si/>, vire za svoje delo pa iz njih črpajo tako študenti, kot učitelji in drugi raziskovalci, strokovnjaki ter menedžerji.

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti je vodilna slovenska organizacija, ki z raziskovanjem, izobraževanjem, svetovanjem, povezovanjem in promocijo prispeva k razvoju mladih in družbene odgovornosti v slovenskem in v svetovnem merilu. Pri tem sodeluje z domačimi in tujimi strokovnjaki, ustanovami, organizacijami, vladami in podjetji ter tako prispeva k izmenjavi znanja in izkušenj o družbeni odgovornosti ter krepi delo in zaposljivost mladih. Je prva tovrstna organizacija, specializirana za področje družbene odgovornosti v Sloveniji; pri nas deluje že 14 let in se aktivno povezuje tudi z mednarodnimi organizacijami na tem področju. Je nacionalna partnerska organizacija za Slovenijo v mreži CSR Europe. Ima status raziskovalne in prostovoljske organizacije ter deluje v javnem interesu na področju mladih.

Med najvidnejšimi projekti inštituta IRDO so vsakoletna konferenca DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA, Slovenska nagrada za družbeno odgovornost HORUS (ta bo letos podeljena že deseto leto zapored) in elektronska revija IRDO MOZAIK, ki jo inštitut izdaja že deset let, namenjena pa je širši javnosti in več kot 140 kolektivnim in individualnim članom inštituta. IRDO izvaja tudi svetovanje podjetjem in drugim organizacijam za strateško vključevanje družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja v poslovanje. Inštitut izobražuje vodje oddelkov v podjetjih in druge strokovnjake, menedžerje in mlade za pridobitev certifikata Vodja za trajnostni razvoj in družbeno odgovornost ter izvaja treninge za mlade brezposelne za aktivno iskanje zaposlitve, podjetništvo in nevladništvo v okviru projekta Model M Slovenija.

Strategija razvoja Slovenije

Vlada RS je 7. decembra 2017 sprejela [Strategijo razvoja Slovenije 2030](#), krovni razvojni okvir države, ki v ospredje postavlja kakovost življenja za vse. S petimi strateškimi usmeritvami in dvanajstimi medsebojno povezanimi razvojnimi cilji postavlja nove dolgoročne razvojne temelje Slovenije, z vključevanjem ciljev trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov pa Slovenijo uvršča med države, ki so prepoznale pomen globalne odgovornosti do okolja in družbe.

Zakaj nova strategija razvoja?

Pripravo nove dolgoročne strategije razvoja države so zahtevala po krizi spremenjena razvojna izhodišča Slovenije in nove razmere v svetu skupaj z globalnimi trendi in izzivi. Hkrati se je izteklo obdobje prejšnjega strateškega razvojnega okvira Slovenije, ki je bil nazadnje opredeljen v Strategiji razvoja Slovenije 2005–2013.

Ob snovanju razvojne poti do boljšega življenja vseh prebivalcev Slovenije, ki jo opredeljuje Vizija Slovenije, se hkrati zavedamo naše soodgovornosti v globalnem okolju. Strategija razvoja Slovenije 2030 zato vključuje tudi uresničevanje globalnega razvojnega načrta Agende Organizacije združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030.

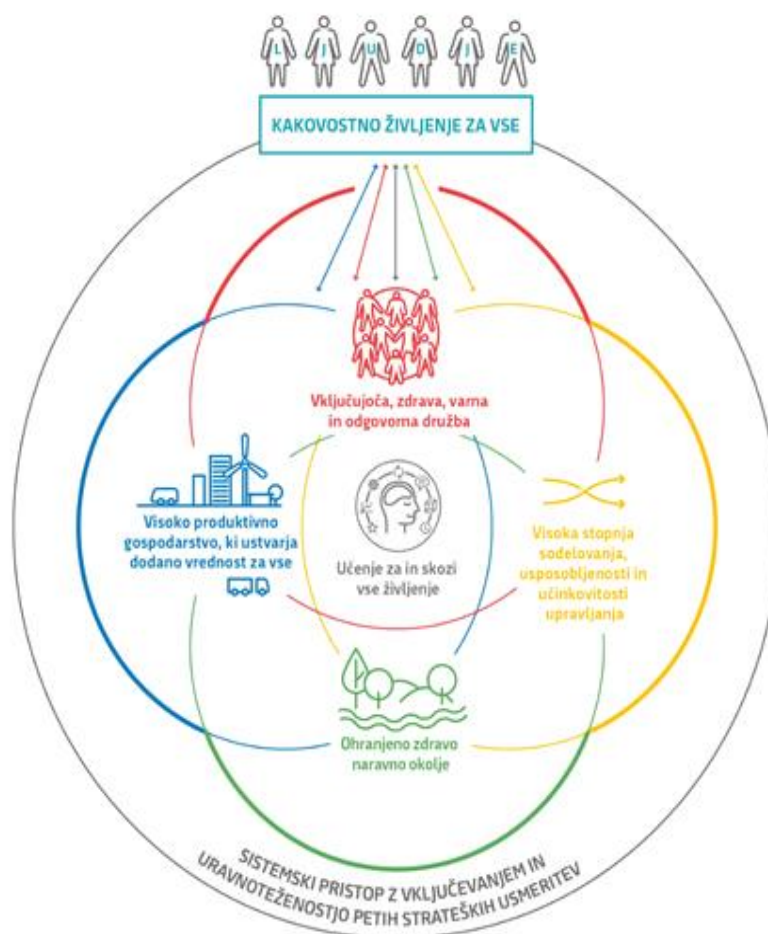
Kakovost življenja za vse prebivalke in prebivalce Slovenije se bo kazala v

- boljših priložnostih za delo, izobraževanje in ustvarjanje,
- bolj dostojnem, varnem in aktivnem življenju v zdravem in čistem okolju,
- aktivnejšem vključevanju v demokratično odločanje in soupravljanje družbe.

Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje in
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Pet strateških usmeritev za doseg osrednjega cilja strategije bomo uresničevali z delovanjem na različnih medsebojno povezanih in soodvisnih področjih, ki so zaokrožena v dvanajstih ciljnih Strategije. Vsak cilj vsebuje utemeljitev pomembnosti cilja, ključne usmeritve, na katerih bo treba delovati, da bi dosegli kakovostno življenje za vse, 2–3 ključne kazalnike uspešnosti, ki predstavljajo želene rezultate na področju posameznega razvojnega cilja in povezavo s cilji trajnostnega razvoja.

Uresničevanje strategije

Strategija razvoja Slovenije 2030 je podlaga celovitega procesa srednjeročnega načrtovanja, ki predvideva določitev ter potrditev prednostnih nalog in ukrepov, potrebnih za njihovo doseganje tako, da je zagotovljena dolgoročna vzdržnost javnih financ ter v tem okviru priprava in izvajanje proračunov. Politike, aktivnosti in ukrepi morajo tako prispevati k doseganju ciljev Strategije razvoja Slovenije 2030. Cilji predstavljajo podlago za oblikovanje prednostnih nalog in ukrepov Vlade Republike Slovenije, lokalnih skupnosti in drugih deležnikov. Doseganje Strategije razvoja Slovenije 2030 bomo spremljali s 30 kazalniki uspešnosti, ki so skupaj s ciljnimi vrednostmi navedeni pri vsakem od razvojnih ciljev. Med temi je posebej izpostavljenih 6 ključnih kazalnikov uspešnosti, s katerimi bomo spremljali doseganje strateških usmeritev.

Izkušnje kažejo, da je treba razvojno načrtovanje in vsebino posameznih razvojnih dokumentov in sistem javnih financ obravnavati celovito in enakovredno. Izvajanje Strategije bo tako temeljilo na srednjeročnem načrtovanju. Za ta namen bosta pripravljena štiriletni Državni program razvojnih politik in Srednjeročna fiskalna strategija. UMAR bo še naprej v vsakoletnem poročilu o razvoju spremljal izvajanje ciljev strategije razvoja Slovenije.

Prav tako bo ustanovljeno posvetovalno delovno telo, ki bo bdelo nad uresničevanjem in osveževanjem strategije, saj bo ustanovljen posebni svet vlade za razvoj. Ta bo vključeval širši krog deležnikov s predstavniki socialnih partnerjev, zasebnega sektorja, civilne družbe, strokovnih institucij, regionalnih in lokalnih skupnosti ter vlade.

Proces priprave Strategije razvoja Slovenije 2030

Ob razpravah o viziji se je poleti 2016 začela priprava nove dolgoročne strategije. Junija 2016 je bilo izvedenih devet tematskih razprav o posameznih vsebinah, pri katerih je sodelovalo več kot 200 strokovnjakov in državnih uradnikov. Septembra 2016 je sledila delavnica, na kateri je tekel pogovor o prvem možnem naboru kazalnikov za spremljanje strategije. Na podlagi strokovne razprave je Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko v sodelovanju z Ministrstvom za finance ter Uradom RS za makroekonomske analize in razvoj pripravila prvi osnutek strateških usmeritev in ciljev Strategije razvoja Slovenije 2030. Decembra 2016 in januarja 2017 so vsi pristojni resorji podali mnenja o predloženem dokumentu. Januarja 2017 je bil organiziran tudi interaktivni posvet na ravni ključnih državnih uradnikov, kjer so izmenjali poglede o vsebinah posameznih ciljev in razpravljali o njihovem medsebojnem povezovanju.

Prispevki resorjev in udeležencev so služili kot pomembna podlaga nadaljnjega oblikovanja strategije. Z anketnim vprašalnikom, ki je bil februarja 2017 poslan strokovni javnosti, pa je vzporedno potekalo ugotavljanje povezav med posameznimi cilji. Marca in aprila je potekalo strokovno usklajevanje in sledila je priprava prvega osnutka strategije, ki je bil maja 2017 poslan resorjem v usklajevanje. Vzporedno so potekale tudi razprave glede ključnih kazalnikov uspešnosti in umeščanja ciljev trajnostnega razvoja v strateški dokument ter glede izvajanja in spremljanja dokumenta. V sodelovanju z OECD se pripravlja tudi prilagojen dolgoročni okvir za ocenjevanje vplivov posameznih scenarijev oziroma dogovorjenih ukrepov, s katerim se bo spremljalo tudi uresničevanje ciljev strategije.

Na podlagi razprav in prejetih pripomb resorjev je bil pripravljen drugi osnutek strategije, ki je vključeval predlog ključnih kazalnikov uspešnosti. Osnutek je bil julija 2017 poslan vsem resorjem s pozivom za določitev njihovih ciljnih vrednosti ključnih kazalnikov. Po ponovnem celovitem pregledu strategije skupaj s kazalniki in ciljnimi vrednostmi je tretji osnutek strategije 22. septembra 2017 obravnavala

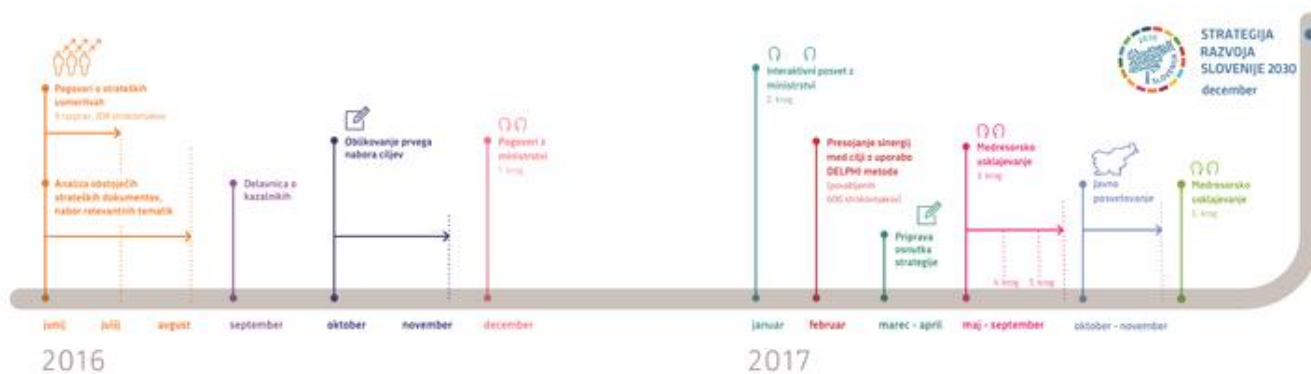
stalna medresorska delovna skupina za razvojno načrtovanje, ki je osnutek sprejela z nekaj dodatnimi spremembami.

Vlada RS se je 12. oktobra 2017 seznanila z informacijo o osnutku Strategije razvoja Slovenije 2030 in ugotovila, da je gradivo medresorsko usklajeno, ter sprejela sklep, da dokument pomeni ustrezno podlago za začetek javnega posvetovanja. Javno posvetovanje o osnutku Strategije razvoja Slovenije 2030 se je začelo 12. oktobra 2017 in je potekalo do vključno 9. novembra 2017. V tem času smo prejeli številne prispevke različnih organizacij in zainteresiranih posameznikov. Poleg javnega posvetovanja je bilo organiziranih še nekaj pogovorov z zainteresiranimi deležniki, ki so želeli poglobljeno predstavitev strategije in razpravo o osnutku dokumenta. Po javnem posvetovanju je bil pripravljen predlog Strategije razvoja Slovenije 2030 in [poročilo o posvetovanju](#). Predlog strategije je po zadnjem krogu medresorskega usklajevanja Vlada RS sprejela na svoji 159. redni seji, 7. decembra 2017.

[Strategija razvoja Slovenije 2030](#)

[Poročilo o javnem posvetovanju](#)

[Kratek povzetek](#)

Evropska nagrada za trajnostni razvoj

Evropska komisija je letos prvič uvedla **evropsko nagrado za trajnostni razvoj**, s katero daje evropskim državljanom, podjetjem in organizacijam priznanje za njihova prizadevanja in ustvarjalnost.

Nagrada je namenjena **uveljavljanju zglednih primerov** pobud, ki cilje trajnostnega razvoja uspešno spreminjajo v konkretne rešitve in priložnosti.

Zaradi medsektorske narave ciljev trajnostnega razvoja se nagrada za trajnostni razvoj osredotoča na določeno temo, ki jo vsako leto izbere politični forum na visoki ravni Organizacije združenih narodov.

Letošnja tema nagrade je ***Opolnomočenje ljudi ter zagotavljanje vključenosti in enakosti***.

V natečaju lahko sodelujejo štiri kategorije deležnikov:

1. mladi
2. javni organi
3. zasebni subjekti
4. civilna družba

Nagrajence bosta na slovesnosti na visoki ravni spomladi 2019 razglasila prvi podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans in podpredsednik Jyrki Katainen. Nagrada, ki ni v materialni obliki, prinaša večjo prepoznavnost v obliki okrepljenega javnega interesa in večjega medijskega poročanja.

Vas zanima? Nič ne odlašajte in si poglejte pravila za sodelovanje v [natečaju](#). **Rok za oddajo prijavi je 14. september 2018.** Morda boste prav vi prejemnik evropske nagrade za trajnostni razvoj!

Za vsa vprašanja v zvezi z nagrado se obrnite na generalni sekretariat: sg-stakeholderplatform-sdg@ec.europa.eu.

EUROPEAN SUSTAINABILITY AWARD

Prednostne naloge EU za trajnostni razvoj

Evropska komisija je 22. novembra 2016 v Strasbourgu predstavila strateški pristop k doseganju trajnostnega razvoja v Evropi in po svetu. V **Sporočilu o novih ukrepih za trajnostno prihodnost Evrope** pojasnjujejo, kako 10 političnih prednostnih nalog Komisije prispeva k izvajanju Agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in kako bo Evropska unija v prihodnje uresničevala cilje trajnostnega razvoja. V drugem sporočilu o novem **Evropskem soglasju o razvoju** sta predlagana skupna vizija in okvir za razvojno sodelovanje EU in držav članic, ki sta skladna z Agendo 2030. V tretjem sporočilu o **obnovljenem partnerstvu z afriškimi, karibskimi in pacifiškimi (AKP) državami** pa so predlagani gradniki za novo trajnostno obdobje v odnosih med EU in AKP po letu 2020, ko se izteče sporazum o partnerstvu iz Cotonouja.

Trajnost je evropska blagovna znamka. EU ima močan izhodiščni položaj in veliko izkušenj na tem področju ter visoko raven gospodarskega razvoja, socialne kohezije, demokratične družbe in zavezo k trajnostnemu razvoju, ki je globoko zakoreninjena v evropskih pogodbah. Vendar je treba za ohranitev prihodnosti že danes sprejeti pravilne politične odločitve.

Glavne sestavine novega strateškega pristopa Komisije, ki je bil predstavljen danes, so:

Novi ukrepi za trajnostno prihodnost Evrope

- Odgovor EU na Agendo 2030 bo vključeval delo v dveh smereh: najprej bo treba cilje trajnostnega razvoja vključiti v okvir evropskih politik in v sedanje prednostne naloge Komisije, nato pa začeti razprave o dopolnitvi naše dolgoročne vizije in o poudarku sektorskih politik po letu 2020.
- Komisija bo z vsemi razpoložljivimi instrumenti, vključno z orodji za boljšo pravno ureditev, zagotovila, da se bodo v obstoječih politikah upoštevali trije vidiki trajnostnega razvoja, in sicer socialni, okoljski in gospodarski.
- Da bi ustvarila dinamično okolje, v katerem se bodo srečevali različni javni in zasebni

deležniki, bo Komisija oblikovala platformo z več deležniki, ki bo pomembna za nadaljnje ukrepanje in izmenjavo dobrih praks pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja v različnih sektorjih.

- Komisija bo od leta 2017 naprej redno poročala o napredku EU pri izvajanju Agende 2030 in vodila nadaljnje razprave o dopolnitvi dolgoročne vizije za možnosti razvoja po letu 2020.

Novo evropsko soglasje o razvoju

- Predlog za novo Evropsko soglasje o razvoju odraža spremembo paradigme v razvojnem sodelovanju v okviru Agende 2030, ki so ji botrovali vedno bolj kompleksni in medsebojno povezani izzivi današnjega sveta.
- Predlog predstavlja skupno vizijo in okvir za ukrepanje vseh institucij in držav članic ter se osredotoča na najrazličnejše spodbudnike razvoja, kot so enakost spolov, mladi, trajnostna energija in podnebni ukrepi, naložbe, migracije ter mobilnost.
- Cilj je povečati prepričljivost in uspešnost evropske razvojne politike ter njene učinke, in sicer z izvajanjem skupnih analiz in strategij, s skupnim načrtovanjem programov, skupnim ukrepanjem ter z izboljšanjem poročanja.
- Novo soglasje bi moralo zajeti vse dejavnosti EU in njenih držav članic, ki izhajajo iz razvojne politike. Primer tega pristopa je predlagani evropski načrt za zunanje naložbe, ki bo s pomočjo uradne razvojne pomoči dosegel povečanje financiranja iz drugih virov, da se ustvari trajnostna rast v korist najrevnejših.

Poleg mednarodnih vrhunskih srečanj in konferenc iz leta 2015 v Adis Abebi in Parizu je mednarodna skupnost zdaj dobila nov ambiciozen okvir, ki bo vsem državam skupno omogočil reševanje skupnih izzivov. To je prvič, da cilji trajnostnega razvoja zadevajo prav vse države sveta, in EU je odločena, da bo imela na svetovni ravni vodilno vlogo pri njihovem izvajanju.

Več. Vir: Evropska komisija

Mladi, podjetništvo in družbena odgovornost

Poročilo Erasmus+ projekta:

“Vrzel v kompetencah je precejšnja”

Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru kot partner sodeluje v Erasmus+ projektu z naslovom »The acceleration method of development of transversal competences in the students' practical training process«. Raziskave kažejo, da delodajalci zaznavajo številna področja kompetenc, ki jih diplomanti ne obvladajo dovolj dobro, in je zato »vrzel v kompetencah« precejšnja. S projektom se osem partnerjev iz Finske, Poljske, Slovaške in Slovenije odziva na potrebe trga. Glavni cilj projekta je poiskati in uporabiti inovativno metodo za razvoj kompetenc študentov na področju podjetnosti, timskega dela, ustvarjalnosti in komunikativnosti. Rezultatom dosedanjega dela smo v mesecu juniju 2018 dodali **poročilo s podrobno analizo rezultatov testiranja modelov za izboljšanje kompetenc študentov**, ki so dostopni na spletni strani projekta <http://www.awt.org.pl/erasmus/do-pobrania/?lang=en>. Vljudno vabljeni k ogledu rezultatov dela na projektu. Vir: Ekonomsko poslovna fakulteta Univerze v Mariboru

Katalog poletnih prostovoljskih aktivnosti za srednješolce

Poletje in prosti čas vabita vse mlade k odkrivanju priložnosti, ki jih prinaša PROSTOVOLJSTVO. Če želite mladi počitnice preživeti na drugačen način, prispevati svoj delček za boljši svet in se srečati z vrstniki, ki jim nič ni težko, prelistajte spletni [Katalog poletnih prostovoljskih aktivnosti za srednješolce](#), v katerem je pestra zbirka priložnosti za zanimive počitnice vsem, ki ste letos končali osnovno šolo, in srednješolce pa tudi druge mlade. Prostovoljstvo ni samo pomoč nekemu, ki te potrebuje, ampak tudi priložnost za nabiranje izkušenj, raziskovanje poklicev, spoznavanje

novih ljudi, nepozabna prijateljstva – skratka, odlična šola za življenje. Vir: Slovenska Filantropija

Poziv prostovoljcem za izvedbo poletnih aktivnosti za otroke v Rijeki (Hrvaška)

Mladi, ki imate radi delo z otroki, poznate veliko športnih otroških igrice ter bi radi preživeli poletni teden na reški obali, se lahko javite na poziv. Društvo za razvoj civilne družbe EU korak iz Hrvaške išče prostovoljca za pomoč pri izvedbi športno - kreativnih poletnih dejavnosti za otroke slovenskih korenin. Aktivnosti bodo potekale od 9. do 13. julija 2018, med 8. in 16. uro. [Več](#). Vir: Slovenska Filantropija

Rastimo skupaj 2018

20. junija 2018 je [Mladinski svet Slovenije](#) na pobudo [Urada RS za mladino](#) pričel z letošnjimi aktivnostmi, ki jih pripravljajo v okviru projekta Rastimo skupaj. V letošnjem letu je novost projekta, da njegov glavni cilj ni razvoj lokalnih politik, ampak je specifično usmerjen v reševanje stanovanjske problematike mladih. S tem namenom so k sodelovanju in partnerstvu v projektu povabili tudi [Inštitut za mladinsko politiko](#) in [Društvo Pina](#), da bi udeležencem prvega letošnjega posveta v Ajdovščini predstavili več primerov dobrih praks, ki bi "ustvarile pozitiven val, da vidimo, kaj se na področju stanovanjskega vprašanja mladih že dogaja, kaj se izvaja in kakšne so možnosti." je dejal predsednik [MSS – Mladinski svet Slovenije](#) Tin Kampl. Kratko predstavitev predstavitev dobrih praks na področju stanovanjske politike občin, ki so na pregleden način, po korakih predstavile svoje ukrepe, rezultate in implementacijo, najdete na [mlad.si](#). Vir: uredništvo mlad.si

MODEL M SLOVENIJA

Projekt Model M Slovenija, je zgodba o uspehu. Zgodba, ki naši skupnosti prinaša nove vrednote. Zadev, ki se pri tem projektu zgodijo, ne moremo ubesediti na kos papirja. Ker to ni »le neka« delavnica, v kateri prideš, se podpišeš na listo prisotnosti in gledaš na uro, da boš lahko šel domov. To je mnogo več. Sklepajo se prijateljstva, ponudijo se poslovne priložnosti, rojevajo se ideje, ki v nekaterih primerih prarastejo tudi v poslovni model.

V okviru tega družbeno odgovornega projekta se ustvarja skupnost Model M Slovenija, kjer se mladi povezujejo s podjetniki, nevladnimi organizacijami, regijskimi podpornimi ustanovami ter drugimi in razvijajo lastne karijerne in poslovne načrte.

Model M Slovenija je projekt, ki zajema vso Slovenijo. Je zelo kompleksna, a hkrati tudi zelo lepa in pozitivna zgodba. Projekt traja do septembra 2018 in poteka v sedmih slovenskih regijah. **V Celju, Ljubljani, Murski Soboti, Kopru, Novem mestu, Kranju in Novi Gorici se je projekta doslej udeležilo skupaj 119 oseb, več kot 40 jih je že dobilo zaposlitev, nekateri so se zaposlili še pred iztekom programa usposabljanja.** Na vsakem regionalnem (in brezplačnem) usposabljanju se mladi **povežejo s podjetniki, nevladniki in dosedanjimi udeleženci projekta** ter tako hitreje pridejo do zaposlitve. Oglejajo si **dobre prakse regionalnih podjetij in nevladnih organizacij**, se pogovarjajo z delodajalci ter spoznavajo življenjske in poslovne zgodbe regionalnih in drugih podjetnikov, nevladnikov.

Namen projekta je, da mladim z usposabljanjem, mreženjem, svetovanjem in aktivno participacijo omogočimo, da ustvarijo svoje modele uspeha. S pomočjo praktičnih nasvetov strokovnjakov in podjetnikov bodo sodelujoči oblikovali lasten karierni načrt in ga skozi mreženje s podjetniki in promocijo tudi uresničili.

Model M pomeni biti mlad in biti vzor drugim, kako inovativno najdeš zaposlitev ali ustvariš svojo lastno. S projektom želimo povečati zaposljivost in zaposlenost mladih v starosti od 15. do vključno 29. leta na trgu dela v vsaj sedmih statističnih regijah Slovenije, prispevati k večji raznolikosti pristopov k zaposlovanju mladih in jim omogočiti zaposlitev. S projektom želimo prispevati k večji raznolikosti pristopov k zaposlovanju mladih (inovativno iskanje zaposlitve, ustvarjanje lastne zaposlitve preko lastne pravne osebe) s pomočjo podjetniških mrež, regijskih gospodarskih zbornic in kariernih centrov pri univerzah v posameznih regijah ter s pomočjo mladinskega dela in sodelovanja z nevladnimi organizacijami. Prav tako želimo usposobiti regijske organizacije v mladinskem sektorju za naslavljanje in reševanje problema brezposelnosti mladih in s tem na trajnostni način okrepiti kompetence mladinskih delavcev, mladinsko delo in njegov družbeno-gospodarski potencial, tudi s pomočjo Train the trainer programa zaenje. Več www.model-m.si in na FB: <https://www.facebook.com/modelmslovenija/>

DO v Sloveniji

Evergreen je najboljši start-up Saša regije

V podjetniškem centru Standard v Velenju so zaključili šest tedenski program za razvoj podjetniških idej-PODJETNIŠKI TRAMPOLIN 2018.

Na dogodku se je investorjem iz Slovenije in tujine predstavilo šest odličnih start-up ekip - [Ingrins](#), [BarCheck](#), [NovaTI.si](#), [RS Labs](#), [Pekmez](#) in [Evergreen](#), glasovi obiskovalcev pa so odločili, da gre zmaga v roke ekipe Evergreen, ki razvija biorazgradljive lončke.

Podjetniški trampolin je program SAŠA inkubatorja, ki ekipam omogoča, da v šestih tednih **nas ter na naše zdravje**.

Evergreen je v sodelovanju s Slovenskimi ter Evropskimi partnerji razvil formulo izdelave materiala iz zavržene hrane (grah) ter tehnologijo predelave materialov proteinskega izvora na klasičnih strojih za brizganje plastike. Iz teh materialov so izdelali eko lonček, ki v mesecu dni po zasaditvi v zemljo postane hrana za mikroorganizme in se transformira v gnojilo. Hkrati pa je učinkovita ter naravna zaščita pred vrtnimi zajedavci. Povzeto po prispevku Ane Anžej. Vir: Start:up Velenje

Podelitev državne nagrade in priznanj na področju prostovoljstva za leto 2017

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v Veliki dvorani Predsedniške palače priredil sprejem ob podelitvi državne nagrade in priznanj na področju prostovoljstva za leto 2017. Nagrade so prejeli Živko Beškovnik, Igor Jarc, Milan Osterc, Planinska zveza Slovenije, Sašo Štiglic, Stanislav Zorec in Slovensko društvo hospic. "V Sloveniji je veliko plemenitosti in dobrote, veste pa, da niste sami," je dejal predsednik republike. "Ta sprejem naj ne bo le izraz naše hvaležnosti za vaše delo. Naj bo navdih tudi vsem drugim, da se odločijo za prostovoljstvo, ki ne obogati in plemeniti le tistih, ki jim pomaga, temveč tudi tiste, ki pomagajo. Z vašim delom je Slovenija boljša družba," je zaključil predsednik Pahor in čestital vsem prejemnikom nagrade in

priznanj na področju prostovoljstva 2017.

Vir: Slovenska Filantropija

Znani so zmagovalci Nagrade družbeno odgovorne podjetniške prakse

V kategoriji velikih podjetij je strokovno komisijo prepričala Zavarovalnica Triglav s projektom "Skupaj za prometno varnost", v kategoriji malih in srednjih podjetij pa je prepričal projekt "Otipljiva H2O informacija v brajlici za slepe in slabovidne osebe" podjetja Mariborski vodovod, javno podjetje, d.d. Odlični sta bili tudi predstavitvi "Mobilnost za vse" ter "Heroji furajo v pižamah". Vir: Mreža za DO Slovenije

Slovenski Heroji osvojili Evropo

HEROJI FURAJO V PIŽAMAH, vseslovenska družbeno odgovorna iniciativa, ki poziva k zmanjšanju voženj pod vplivom alkohola med mladimi, je ponovno nagrajena. Tokrat z najvišjo mednarodno strokovno nagrado, ki jo Evropska unija podeljuje za delo na področju varnosti v cestnem prometu. Podeljuje jo »European Road Safety Charter«, ki prikazuje najboljše in najuspešnejše prakse na področju prometne varnosti v EU. To je prva tovrstna nagrada, ki potuje v našo državo. [Več](#). Vir: Zavod vozim

IRDO pogled: mag. Barbara Zacirkovnik

Družbena odgovornost: upravljanje s človeškimi viri in investicije v človeški kapital (2.del)

V prejšnjem prispevku smo se dotaknili teoretičnih izhodišč družbene odgovornosti, predvsem področja upravljanja človeških virov. V kontekstu upravljanja s človeškimi viri je ključno vseživljenjsko učenje, opolnomočenje zaposlenih, izboljšanje pretoka informacij v podjetju oziroma boljše komunikacije, ravnovesje med delom, družino in prosim čašom, plačilne in lastniške sheme, problemi zaposljivosti in varnosti zaposlitve.

Tokrat se bomo poglobljeje seznanili z izsledki raziskave, ki smo jo izvedli v šestih slovenskih podjetjih iz izbrane regije, različnih lastniških in organizacijskih struktur (z. o. o., d. o. o., d. d.) ter različnih velikosti (majhna, srednje in velika podjetja). V izbranih podjetjih smo opravili po tri individualne polstrukturirane intervjuje s člani menedžmenta oziroma drugimi odgovornimi predstavniki za različna področja v podjetju ter tako skozi proces kvalitativne analize podatkov opredelili ključne ugotovitve. Raziskovali smo področja skrbi za okolje, za človeške vire in za lokalno okolje ter vse vrste družbene odgovornosti (ekonomska odgovornost, zakonska odgovornost, etična odgovornost in filantropska odgovornost). Skozi raziskovalna vprašanja smo pridobili informacije o tem, kako podjetja razumejo koncept družbene odgovornosti in kakšen pomen mu pripisujejo; kako prepoznavajo deležnike in jih vključujejo v proces udejanjanja družbene odgovornosti; kako udejanjanje družbene odgovornosti po njihovem mnenju in ocenah vpliva na sam položaj na tržišču, konkurenčno prednost in ugled podjetja ter kako in na osnovi česa se podjetja odločajo za filantropske aktivnosti družbene odgovornosti. Na osnovi premice kontinuuma družbene odgovornosti smo podjetja lahko umestili med ekonomske subjekte z minimalno družbeno odgovornostjo in tiste, pri katerih lahko

Mag. Barbara Zacirkovnik

govorimo o strateški družbeni odgovornosti.

V tem članku se bomo usmerili predvsem na tiste ugotovitve, ki se nanašajo na področje t. i. skrbi za človeške vire.

Obravnavana podjetja konceptu družbene odgovornosti pripisujejo pomembno vlogo in jasno izpostavijo etični vidik družbene odgovornosti v podjetjih oz. vidik etičnega upravljanja podjetja. Obstaja prepričanje, da se največ težav na slovenskem gospodarskem področju pojavlja predvsem zaradi neodgovornega ravnanja vodstvenih kadrov. »Mislim, da marsikdo na vodilnem mestu čuti premalo odgovornosti. V osnovi bi morala biti pri vodstvenem kadru prisotna večja odgovornost, tako za firmo, kot za zaposlene,« izrazi svoje stališče eden izmed intervjuvancev. Etični vidik družbene odgovornosti je pomemben dejavnik, kate-

rega lahko povežemo s teoretičnimi izhodišči, ki pravijo, da **menedžerjeve osebne vrednote** prispevajo k ustvarjanju in ohranjanju **družbene odgovornosti** v podjetjih, ter potrdimo dejstvo, da je lahko **družbena odgovornost posledica posameznikovih vrednot in njihovih aktivnosti**, ki dejansko vplivajo na politiko neke organizacije.

V večini podjetij je najpomembnejše področje skrb za človeške vire, pri čemer v dveh od šestih podjetij gre v glavnem za upoštevanje zakonskih obveznosti in izpolnjevanju osnovnih zahtev (redne plače in plačani prispevki, zagotavljanje ustreznih delovnih pogojev, varnost in zdravje na delu, redni zdravniški pregledi, varstvo pri delu, minimalen obseg dodatnih izobraževanj in usposabljanj). V ostalih štirih primerih zato lahko govorimo o vrednotah z družbenim poudarkom in o ljudeh z visoko skrbjo za druge, kar nakazuje na **kolektivistično usmerjenost**. V teh štirih podjetjih namenijo več pozornosti **upravljanju s človeškimi viri in investirajo v človeški kapital**, kar lahko povezujemo z družbeno odgovornim menedžmentom in njihovimi vrednotami. Ko z intervjuvanci govorimo o **učinkih in koristih** od družbeno odgovornega ravnanja, eden izmed njih pove: »Zaposleni so naš največji kapital, zato jim pomagamo, da se razvijajo.« Posledično se v tem podjetju ne spopadajo s fluktuacijo, so odzivni in fleksibilni. Vložena sredstva za ta področja smatrajo kot **naložbo v zadovoljstvo** zaposlenih, v njihovo **motivacijo** in **pripadnost**. Zaposleni s svojimi sposobnostmi predstavljajo tudi **prednost** pred ostalimi podjetji v koncernu. Prepričani so tudi, da družbeno odgovorno ravnanje zagotovo vpliva tudi na **kompetentnost podjetja**.

V podjetjih uporabljajo različne pristope na področjih razvoja kadrov ter varnosti in zdravja. »Skrbimo za varnost in zdravje naših zaposlenih. Ne gre zgolj za zakonsko določene zahteve, ampak

se poslužujemo tudi drugih oblik. To se nam zdi izredno pomembno, saj to vpliva na počutje zaposlenih: če so zaposleni zdravi, so inovativni, motivirani, bolj uspešni in bolj zadovoljni,« pojasni eden izmed intervjuvanih. V podjetjih so si večinoma enotni, da so za doseganje rezultatov pomembni **zadovoljni, motivirani in odgovorni** zaposleni.

V štirih od šestih podjetij velik pomen pripisujejo tudi **inovativnosti**. V enem primeru se prizadevanja vodstva usmerjajo v to, da postane **inovativnost značilna kultura zaposlenih**, saj se z inovativnostjo podpira **tehnološko in ekonomsko odličnost** njihovih izdelkov. V treh podjetjih je sistem stalnega inoviranja in motiviranja zaposlenih za inovacije in razvoj že dlje časa vgrajen **v politiko podjetja**.

Za razvoj zaposlenih v vseh podjetjih skrbijo z različnimi oblikami izobraževanj in usposabljanj. »Za razvoj zaposlenih skrbimo z različnimi oblikami izobraževanj in usposabljanj. Nastale stroške izobraževanj povezujemo z zagotavljanjem napredka in razvoja, prav tako vložene napore v zavedanje zaposlenih o pomenu takšnih ravnanj, ki posredno zagotavljajo varna in trajnostna delovna mesta,« pove intervjuvani ter doda: »Spremembe se ne zgodijo čez noč, še posebej, ko delaš z ljudmi. Če nimaš potrpljenja, če nisi vztrajen, lahko zelo hitro obupaš.« Izraz kakovost se ne povezuje zgolj s proizvodnjo izdelkov, ampak zajema tudi odnos do zaposlenih, ki vključuje različne vzpodbude za dobro počutje na delovnem mestu in njihov razvoj. »Pri nas sledimo ciljem na področju kakovosti in na področju ravnanja z zaposlenimi. Gre predvsem za dobre odnose, varne pogoje dela, možnosti izobraževanja in napredovanja,« še pove.

V dveh podjetjih področje **izobraževanja** temelji na konceptu **učječega podjetja** in **učječega posameznika**. V enem podjetju imajo lastno akademijo za izobraževanje ključnih kadrov. Sicer pa v vseh podjetjih vključujejo zaposlene v različna izobraževanja, formalna in neformalna ter organizirajo interna izobraževanja. Poudarek izobraževanj je v glavnem na komuniciranju, vodenju, kakovosti, spremembah tehnologij in tujih jezikih.

Za večino podjetij je velikega pomena tudi to, kako so zaposleni **informirani**, kako so vključeni v

processe v podjetju, da razumejo delovanje podjetja in pomen določenih ravnanj ter da dobro **poznajo svojo vlogo v podjetju**. V štirih podjetjih uporabljajo različne komunikacijske kanale in vodijo uredniške politike: izdajajo interna glasila, urejajo intranetno stran ali imajo urejeno dobro komunikacijo preko svetov delavcev ali sindikatov. V enem podjetju imajo oblikovane tudi principe, kako vodja udejanja svojo vlogo v odnosu do zaposlenih in kako naj komunicira z njimi. V drugem podjetju zaposlene vključujejo občasno tudi v oblikovanje strateških vsebin, kot je primer določanje vrednot podjetja. Pomemben pristop na področju odkrivanja potencialov imajo razvit v dveh podjetjih, v ostalih podjetjih tovrstne aktivnosti izvajajo bolj po občutku. Na vprašanje kako zaposlenim pomagati, da se bodo vedli na delovnem mestu tako, kot od njih pričakujem?, ki si ga zastavlja eden izmed intervjuvancev, sam tudi odgovarja: *«Z zaposlenimi bomo opravili razgovore ter tako lahko odkrili skrite potencialne posameznikov. Te potencialne bodo lahko zaposleni na svojem delovnem mestu udejanjili, kar bo za podjetje predstavljalo dodano vrednost.»*

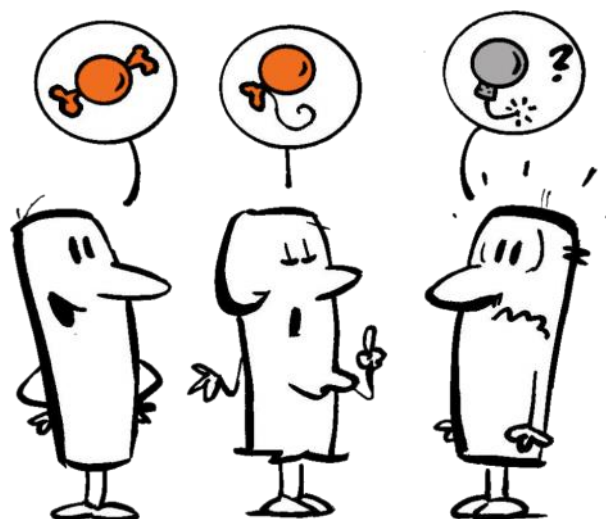
V enem podjetju za čim boljše doseganje rezultatov vsaki dve leti izvajajo ankete med zaposlenimi, s katerimi merijo zadovoljstvo. Na osnovi rezultatov **oblikujejo ukrepe in aktivnosti**, v katere nato vključujejo zaposlene. V istem podjetju imajo skladno z varovanjem človekovih pravic in razvijanjem poštenega odnosa z zaposlenimi tudi pooblaščenca za ugotavljanje mobinga.

V vseh štirih podjetjih poleg zakonsko predpisanih aktivnostih na področju zdravja in varnosti na delu izvajajo še nekatere druge oblike skrbi za zdravje: izobraževanja in osveščanja o skrbi za zdravje preko različnih delavnic in drugih projektov, uvajanje telovadbe na delovnem mestu, preventivni in kurativni zdravstveni programi, organizirane športne aktivnosti ipd. K dobremu počutju in dobremu vzdušju na delovnem mestu pripomorejo tudi nekateri drugi ukrepi (jutranji zajtrk, dodatni odmori na proizvodni liniji, organizirani razni korporativni dogodki, ...).

V skrbi za človeške vire lahko skladnost s temeljnimi načeli družbene odgovornosti podjetij v obravnavanih podjetjih potrdimo na naslednjih področjih: skrb za izobraževanje in kariero zaposlenih,

zagotavljanje ustreznih pogojev dela, programi zdravstvenega varstva, ustreznimi plačilni sistemi in sistemi nagrajevanja, odnos do invalidov pri zaposlovanju, spoštovanje človekovih pravic.

Na osnovi vseh ugotovitev lahko povzamemo, da so obravnavana podjetja družbeno odgovorna, udejanjanje družbene odgovornosti pa izvajajo vsako na svoj način, ki je predvsem odvisen od znanja, veščin, virov in interesov drugih udeležencev, kakor tudi kulture in drugih običajev, ki veljajo v prostoru, kjer podjetja delujejo. In za konec še dejstvo, da družbene odgovornosti ni mogoče obravnavati kot univerzalno in edinstveno strategijo, saj je odvisna od številnih dejavnikov. V naših primerih lahko največ vpliva na razlike pripišemo organizacijski obliki podjetja, pri čemer zadruzi bistveno odstopata od ostalih organizacijskih oblik. Druga dva dejavnika, pri katerih lahko pritr-dimo vpliv na opažene razlike, sta še velikost podjetja in območje delovanja podjetja (tuji/globalni trgi in domači trg).

Dobrodošli na IOCTI 2018 | Bled, Slovenija

7 - 14 oktober 2018

IOCTI (intenzivno usposabljanje za organizacijske sistemske postavitve) je celovit program usposabljanja z inovativnimi sistemskimi orodji za uporabo pri svetovalnih dejavnostih, načrtovanju upravljanja sprememb in razvojnih procesih v podjetjih, ustanovah, skupinah in posameznikih.

Dogodek s prvovrstnimi mednarodnimi trenerji in udeleženci iz vsega sveta ponuja enkratno priložnost za izredno bogato in globoko izmenjavo znanja, izkušenj in pristopov.

Prvi IOCTI je bil organiziran leta 2004 v Amsterdamu, njegov pobudnik in vodja je bil Jan Jacob Stam, ustanovitelj nizozemskega Inštituta Bert Hellinger. Tudi drugo srečanje, leta 2006, se je odvijalo tam. Leta 2008 in 2010 je bila država gostiteljica Mehika, na čelu s Katio del Rivero, direktorico podjetja Visión Sistémica. Leta 2012 je dogodek potekal v Baskiji, njegov vodja pa je bil Guillermo Etchegaray, direktor podjetja Geiser Works.

V letu 2014 in 2016 se je lokacija preselila v Južno Ameriko. V Urugvaju je IOCTI organizirala in vodila skupina Foco Sistémico. Takrat smo govorili o "odprtem IOCTI-ju, odprtem za dialog v svetu, ki nas spreminja". Ob koncu dogodka smo spoznali, da se IOCTI spreminja.

V letu 2018, v času globoke in razvojne preobrazbe, bo IOCTI doživel svojo 8. različico.

**Inštitut za sistemske postavitve
je organizator tega velikega dogodka v osrčju Evrope,
v Sloveniji na Bledu
od 7. do 14. oktobra 2018.**

Vir: Inštitut za sistemske postavitve in IOCTI 2018

IRDO pogled: Sonja Bertalanič

Kako najti zdravo hrano in jo prepoznati, da je res zdrava?

Sonja Bertalanič je raziskovalna duša, ki jo poleg spoznavanja same sebe zanima globina in širina znanja ter širjenja zavesti v vse smeri. Stella Sophia je njen - recimo temu avatar oz. umetniško, gnostično ter magikalno ime. Po poklicu je diplomirana medicinska sestra ter magistrica varne prehrane. Njena specializacija je celostni, individualni pristop k telesnemu in duševnemu zdravju ter dobremu počutju človeka. Podlago k temu pristopu predstavlja post in celostna hrana človeka. Zaradi bolezni in prognoze, ki ni bila ravno obetavna, je začela intenzivno iskati ter raziskovati načine, kako ozdraveti na naraven način, brez farmacevtskih sredstev. Z ogromno volje in upanja ter z jasnim ciljem se je lotila mentalne ter nato še fizične priprave na post.... . Tudi po postu je kar nekaj časa nadaljevala z uživanjem večjega dela presnih jedi, pravi, da je počutje bilo res enkratno. Od tistega časa dalje ni imela nobenih zdravstvenih težav, tudi prehladov in sezonskih obolenj ne, niti v času nosečnosti. Napisala je tudi knjigo Post in celostna hrana človeka. Vsekakor je poklicana, da odgovori na vprašanje Kako najti zdravo hrano in jo prepoznati, da je res zdrava.

Dejstvo, da je kvaliteta hrane oz. živil v obdobju prevlade konvencionalnega kmetijstva drastično upadla, je zaskrbljujoče. Večina ljudi še vedno ni ozavestila, da pri zaužitem obroku ni odločilna kvantiteta, temveč vitalnost oz. kvaliteta živil. Živila, ki so vitalno in kvalitetno osiromašena, le napolnijo želodec in dajejo lažni občutek sitosti, hkrati pa obremenjujejo celoten organizem z odpadnimi snovmi, kar posledično slabi imunski sistem in ima negativen vpliv na zdravje ljudi. Razloge za pomanjkanje kvalitete oz. vitalnosti živil gre poiskati v neprimernih načinih pridelave in predelave hrane, torej vse od kmetijstva in industrijske obdelave oz. predelave do potrošnika.

“Zakon o živilih in varni hrani ljudi ne štiti pred škodo, ki jo utрпи zdravje človeka na račun slabih, celo toksičnih ter popolnoma neprimernih živil”

Ekonomski uspeh v današnji moderni dobi kapitalizma in materialnih presežkov predstavlja skorajda edino merilo proizvajalcev. Velika

Sonja Bertalanič

večina slednjih je tudi kemično-materialistično usmerjenih. Neodgovorna raba kmetijskih fitofarmakoloških sredstev, ki se na veliko prakticira v modernem, konvencionalnem kmetijstvu, od poljedelstva, sadjarstva, vrtnarstva do živinoreje, ne upošteva vpliva in učinkov kemičnih snovi na zdravje potrošnikov niti iz vidika kratkoročnega kot tudi ne dolgoročnega vpliva ter posledic. Zakon o živilih in varni hrani ljudi ne štiti pred škodo, ki jo utрпи zdravje človeka na račun slabih, celo toksičnih ter popolnoma neprimernih živil, ki so množično na razpolago

na prehranskem trgu.

Iz energijskega vidika spadajo živila med najbolj izčrpavajoče oblike hrane in hkrati niso edini, niti najpomembnejši vir energije človeka. Človeški organizem ima možnost pridobivanja energije tudi iz manj materialnih oz. nematerialnih virov, kamor med drugim spadajo ioni iz zraka, sončnega sevanja in elektromagnetnega valovanja. Primera slednjega sta zemeljski magnetizem in bioenergija, ki jo posedujejo živa bitja. Za materializacijo energije in njeno preobrazbo v kemično energijo v človeškem organizmu je nujno brezhibno delovanje procesov metabolizma.

Raziskava Inštituta bioloških ved Salk v Kaliforniji je ugotovila, da kontinuirana ciklična izmenjava z določenimi časovnimi presledki hranjenja in posta vpliva na cirkadiano izražanje genov v jetrih. Jetrni oscilator omogoča organizmu, da se lahko prilagaja dnevni vzorcu razpoložljivosti hrane na ta način, da začasno uglaši aktivnost tisočerih genov, ki uravnavajo metabolizem in fiziologijo organizma. Ta regulacija je izrednega pomena, saj morebitna odsotnost cirkadiane ure rezultira v nagnjenosti organizma k razvoju različnih presnovnih motenj in bolezni. S hrano inducirana transkripcija deluje podobno kot 24-urna metabolična ura, ki deluje po principu peščene ure in je resetirana ob vsakem vnosu hrane v obliki živil, medtem ko osrednjo cirkadiano uro poganjajo samozadostni ritmi, ki pomagajo predvideti običajni oz. vsakodnevni vzorec prehranjevanja. Ker ljudje povečini ne jedo vsak dan ob istem času, je smiselno, da se aktivnost metaboličnih genov pospeši takrat, ko jih organizem najbolj rabi. Npr. aktivnost genov, ki kodirajo encime za razgradnjo sladkorjev, se pospeši takoj po zaužitem obroku. Aktivnost genov, ki kodirajo encime za razgradnjo maščob

pa se najbolj pospeši na postu. Posledično rezultira ritmično urejen dnevni urnik, ki temelji na izmenjavi obdobja hranjenja in posta z določenimi časovnimi presledki v tem, da metabolični encimi delujejo izmenično, kar optimizira izgorevanja sladkorjev in maščob. Torej je na podlagi te raziskave ključen ustaljen ritem hranjenja z daljšimi postnimi premori med obroki.

Znanstveno je dokazano, da velika večina ekološko in biodinamično pridelanih živil zaradi vsebnosti določenih snovi in učinkovin preprečuje nastanek in razvoj bolezni ter nastanek zdravstvenih težav. Prav tako je dokazano, da primerna izbira prehranjevalnega vzorca oz. diete ali posta ob primernem času pomaga k hitrejšemu okrevanju pri večini kroničnih in akutnih bolezenskih stanj. Po drugi strani je prav tako dokazano, da nekvalitetno pridelana in industrijsko obdelana živila povzročajo, povečujejo, podaljšujejo in pospešujejo bolezenska stanja in zdravstvene težave ter negativno vplivajo na počutje ljudi. Nedavne raziskave kažejo na medsebojno odvisnost energije presnovnih procesov in sinaptične plastičnosti. Preko tega se lahko pojasni vpliv presnovnih motenj na duševno zdravje človeka. Dejansko obstajajo različne duševne motnje, ki so močno povezane z abnormalnim metabolizmom.

“Večina ekološko in biodinamično pridelanih živil preprečuje nastanek in razvoj bolezni ter nastanek zdravstvenih težav”

Živila, pridelana po biodinamični metodi se odlikujejo z visokimi vsebnostmi hranil in vitalnostjo rastlin in so pridelana na ekološki način ter rastejo v zdravih tleh oz. prsti brez mineralnih gnojil in brez kakršnihkoli kemičnih sredstev. Biodinamična metoda kmetovanja upošteva poleg fizične ravni tudi duševno in duhovno plat ter višje ravni bivanja in resničnosti, kar je med drugim vključeno in ima zelo pomembno vlogo pri celostni hrani človeka.

V fiziološkem smislu je prehrana vsrkavanje energije, ki prihaja od Sonca. Ta energija pride v rastlino, rastlino poje žival, žival pa človek. To pomeni da človek sprejme vase določeno

količino sončne energije in iz nje naredi del sebe.

Biodinamika velja za uspešno alternativo konvencionalnemu kmetijstvu. Tovrsten način kmetovanja je hkrati najstarejša metoda ekološkega kmetovanja, saj njen začetek sega v leto 1924. Poudarja pomembnost potrebe ohraniti vitalnost prsti ter nego humusa in opozarja na škodljivost uporabe fitofarmakoloških sredstev, vse od škropiv do gnojil. Kot zanimivost je dr. Matjaž Turinek v svojem doktorskem delu z naslovom »Primerljivost biološko dinamičnega pridelovalnega sistema glede na agronomske, okoljske in kakovostne parametre«, temeljil na primerjavi uspešnosti okoljskih in zdravstvenih vidikov konvencional-

nega, integriranega, ekološkega in biodinamičnega načina kmetovanja s področja poljedelstva in živinoreje z namenom raziskave, poiskati najprimernejši način pridelave na dolgi rok. Dokazal je, da biodinamični način kmetovanja predstavlja uspešno alternativo trenutno prevladujočim sistemom v kmetijstvu. V raziskavi je dokazal tudi, da imajo na ta način pridelana živila višjo vsebnost antioksidantov, fenolnih spojin in jabolčne kisline; torej je potrdil, da so živila, pridelana na ta način, kakovostnejša in bolj bogata s hranili. Priporočeno je, da so živila lokalno pridelana, v radiju 250 km od kraja bivanja.

Temeljni principi naravnega zdravljenja:

- Zdravje je posledica zdravega načina življenja.
- Če živimo uravnoteženo, je zdravje naše naravno oz. normalno stanje.
- Zdravje in bolezen sta v »kontinuumu« - isti fiziološki zakoni in procesi vodijo življenje tako v zdravju, kot tudi v boleznih.
- Zdravljenje je biološki proces, ki ga izvaja organizem sam, če mu le omogočimo primerne okoliščine.
- Odstraniti moramo vzroke boleznih in izginile bodo posledice.
- Telo deluje kot celota, zato zdravljenje posameznih delov telesa ne učinkuje.

Pravilno izvedeno postenje in zdrav življenjski slog znanstveno dokazano:

- zmanjšuje in odpravlja tveganja za razvoj rakavih obolenj, boleznih srca in ožilja, sladkorne bolezni, avtoimunih obolenj ter drugih bolezni, ki so povezane s staranjem
- pomlajuje in krepi imunski sistem. Postenje sproži rahli pozitivni stres (hormeza), kar ima spodbujevalni učinek na imunski sistem
- upočasnjuje procese staranja
  - uravnava krvni tlak
  - blaži in preprečuje vnetja
  - uravnava glukozo (sladkor) v krvi
- zmanjšuje izločanje hormona IGF-1, ki vpliva na metabolizem (visoka koncentracija IGF-1 znanstveno dokazano spodbuja rast in razvoj raka)

- vzpostavi mineralno in biokemično ravnovesje
  - pospešuje izločanje hormonov
  - vzpostavlja normalno delovanje žlez
- reducira odvečno telesno maso na račun telesne maščobe, medtem ko mišična masa ostane nedotaknjena, odpravlja celulit
- pripomore k izgubi telesnih ter duševnih bremen
  - bistveno izboljša kognitivne sposobnosti (spomin, koncentracija, razpoloženje, počutje) in dvigne nivo energije
  - deluje protivnetno na nevroimunski sistem
  - ublaži ali celo odpravi simptome multiple skleroze
  - preprečuje razvoj Alzheimerjeve bolezni
- postenje je najučinkovitejši aktivator procesa celičnega čiščenja oz. autofagije, ki odstrani poškodovane beljakovine iz telesa (na celični ravni) in možganov
- izboljša delovanje vseh čutil.

Prednosti uživanja svežega sadja in zelenjave oz. presnih živil:

- tovrstni način prehranjevanja ima znanstveno dokazano zaviralni učinek na nastanek raka in pojav novodobnih obolenj
- so bogat vir vitaminov, mineralov in encimov
- vitalni elementi se na lahek način asimilirajo v krvi in krvni obtok
  - ne obremenjujejo prebavil
  - ne rušijo regenerativnih procesov avtolize
  - ne stimulirajo izločanja klorovodikove kisline, ki je povzročitelj nastanka čira na želodcu in se izloča ob uživanju beljakovinskih živil
  - oskrbujejo organizem z esencialnimi snovmi
- pomagajo pri vzpostavljanju kislinsko-bazičnega ravnovesja v krvi in tkivih
- pripomorejo k vzpostavljanju biokemijskega in mineralnega ravnovesja celic in tkiv

Integralna serija

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij. In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciale za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev.

Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čim več gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku. In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev. Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Napisala: Dr. Darja Piciga

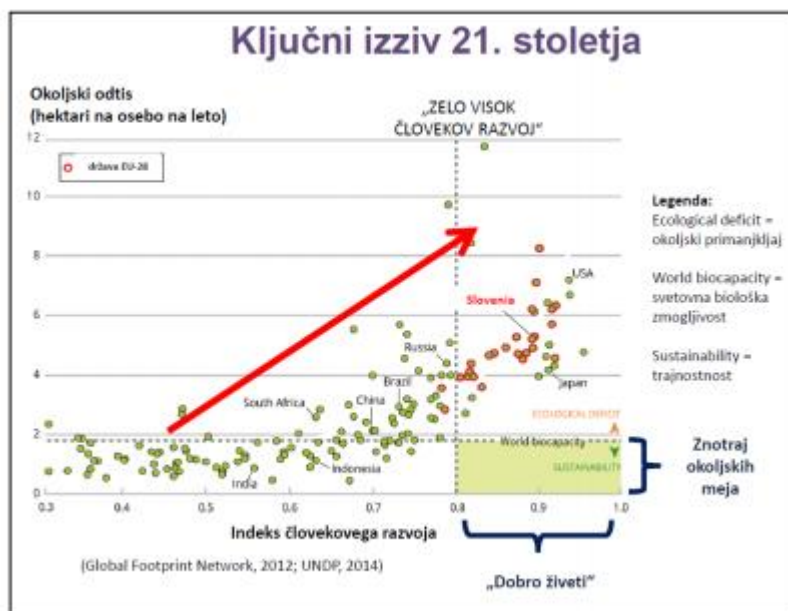
**INTEGRALNA
ZELENA
SLOVENIJA®**

Sprejeti dokumenti Slovenije za prehod v zeleno gospodarstvo

*V okviru obravnave »severnega«, na znanosti, tehnologiji in sistemih temelječega integralnega pristopa¹ smo v več kot desetih nadaljevanjih pregledali bogato zakladnico teorije in prakse socialne ekonomije v svetu (zlasti Evropi) in doma. Tako kot Lessem in Schieffer smo v ta konceptualni okvir uvrstili tudi prizadevanja za trajnostni razvoj, od odmevnega poročila Rimskega kluba **Meje rasti** naprej. V dveh nadaljevanjih smo predstavili osnutek kompleksnega strateškega dokumenta za prehod v nizkoogljično družbo in gospodarstvo do leta 2050: podnebna strategija je nastajala v letih 2011-12, vendar po menjavi vlade žal ni bila sprejeta. Orisali smo tudi nekatere pomembne podlage za ta dokument ter strateške pobude, nastale v okviru civilne družbe. 70. nadaljevanje pa je uvedlo uradni veljavni dokument trajnostnega razvoja, to je Strategijo razvoja nadaljevanje, 66. nadaljevanje in 69. nadaljevanje. Slovenije 2030 (SRS 2030), ki predstavlja odziv Slovenije na Agendo 2030, s tem da smo se osredotočili na vprašanje, kako bi jo bilo mogoče nadgraditi z uporabo integralne zelene paradigme. Nato smo v zadnjem prispevku predstavili model Integralne zelene Slovenije, kot je opisan v knjigi **Integral Green Slovenia**.*

Tako kot smo za politike EU ugotavljali, da jih velik del podpira trajnostne cilje in jih je zato smiselno pametno integrirati, problem pa lahko predstavljajo politike, ki izhajajo iz prevladujočega ekonomskega modela, tudi v slovenski razvojni strategiji najdemo mnoge vzvode za spodbujanje trajnostnih prehodov. Že ob opredelitvi osrednjega cilja - **zagotoviti kakovostno življenje za vse** – je poudarjeno, da ga je mogoče uresničiti z uravnoveženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Ohranjeno zdravo naravno okolje je ena od petih strateških usmeritev države za doseganje kakovostnega življenja. Ta usmeritev se odraža pri večini od 12 ciljev SRS 2030, podrobneje pa je razčlenjena pri ciljih **8. Nizkoogljično krožno gospodarstvo** in **9. Trajnostno upravljanje naravnih virov**. Za prehod v gospodarstvo z nizkimi emisijami toplogrednih plinov in učinkovito rabo virov (cilj 8) se tako načrtuje prekinitev povezave med gospodarsko rastjo in rastjo rabe virov ter izpustov TGP, razvoj novih trajnostnih poslovnih modelov in proizvodov – tudi preko inovacij, spodbujanje URE in rabe OVE ter trajnostne mobilnosti, oblikovanje vozlišč nizkoogljičnega krožnega gospodarstva in razvojnih rešitev na regionalni in lokalni ravni. Trajnostno varstvo naravnih virov in načrtovanje njihove rabe (cilj 9) poudarja uvajanje ekosistemskega načina upravljanja naravnih virov in preseganje sektorskega načina razmišljanja, ohranjanje visoke stopnje biotske raznovrstnosti in kakovosti naravnih vrednot ter krepitev ekosistemskih storitev, učinkovito trajnostno upravljanje tako gozda in tal kot vodnih virov, čim učinkovitejše prilagajanje na podnebne spremembe, zagotavljanje kakovostnega bivalnega okolja, varovanje in ohranjanje kakovostnih kmetijskih zemljišč ter samooskrbo z lokalno trajnostno, predvsem ekološko pridelavo živil in seveda preprečevanje čezmernega onesnaževanja vseh sestavin okolja.

V 35. nadaljevanju smo obravnavali neravnotežja na različnih ravneh, med drugim tudi na globalni ravni. Pri tem smo opozorili, da Slovenija podobno kot druge razvite države dosega blaginjo, to je višjo raven družbenega in gospodarskega razvoja, s čedalje večjim obremenjevanjem okolja, to je z izrabo naravnih virov in povečevanjem onesnaževanja. To smer razvoja kaže rdeča puščica na grafu desno. Trajnostna razvojna pot Slovenije je lahko le pospešeno zniževanje okoljskega odtisa v smeri ekosistemske zmogljivosti ob hkratnem zmernem povečevanju blaginje oz. njenem ohranjanju.

Zato je s Strategijo razvoja Slovenije do leta 2030 (SRS 2030) okoljski odtis umeščen med vodilne kazalnike za spremljanje stanja naravnih virov. Kot kaže spodnja tabela, povzeta po SRS 2030, smo si pri tem zastavili tudi cilj do leta 2030 zmanjšati okoljski odtis Slovenije za približno 20 odstotkov (od 4,7 gha/osebo - podatek za leto 2013 - do 3,8 gha/osebo v letu 2030).

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Ekološki odtis	GFN	4,7 gha /osebo (2013) ⁹	3,8 gha /osebo	4,9 gha /osebo (2013)

Cilj zmanjšanja okoljskega (ekološkega) odtisa je Ministrstvo za okolje in prostor vključilo tudi v predlog Nacionalnega programa varstva okolja ter skupaj z Agencijo RS za okolje začelo sodelovati z Global Footprint Network za vzpostavitev kazalnika kot orodja tako za celovito spremljanje razvoja kot za načrtovanje politik.

Ambiciozni cilji in usmeritve za prehod v zeleno gospodarstvo in ohranjanje naravnega bogastva bodo ostali le na papirju, če bo prevladal ozki interes gospodarske rasti ne glede na posledice za okolje in za zdravje ljudi, kar se je v preteklosti premnogokrat dogajalo. Zato so izredno pomembni sektorski in medsektorski programi in drugi operativni dokumenti, ki podpirajo te cilje. Na kratko predstavljamo tri, ki so bili sprejeti v zadnjih letih:

V letu 2015 smo se v Sloveniji zavzeli za prehod v zeleno gospodarstvo s sprejemom **Okvirnega programa za prehod v zeleno gospodarstvo (OPZG)**, ki temelji na ključnih področjih prehoda v zeleno gospodarstvo, od trajnostnega upravljanja virov do zelenih praks v kmetijstvu in gozdarstvu. Vključuje ekološke inovacije kot temeljni dejavnik za omogočanje zelenega gospo-

darstva, spodbuja odprto kroženje znanja o zelenih rešitvah, poudarja fiskalne reforme kot orodje politik za sistem določanja cen ob predhodnem ukinjanju okolju škodljivih subvencij in predpostavlja dostop do finančnih virov za vlaganja v zeleno gospodarstvo. Program predvideva nujno potrebne spremembe v politikah, obnašanju in upravljanju ter trajnostno upravljanje virov. Temelj njegove uspešnosti naj bi bil strukturiran, aktiven in stalen dialog med deležniki, povezovanje dejavnosti in njihova nadgradnja, spodbujanje usmerjenih investicij, nova znanja in veščine ter njihov prenos v vsakodnevno prakso in delovanje. Zato je vzpostavitev **partnerstva za zeleno gospodarstvo** eden ključnih ukrepov za izvajanje programa.

OPZG temelji na zelenih politikah, ki se v Sloveniji že izvajajo, čeprav iz dostopnih podatkov in poročil izhaja, da je ponekod opaziti pomanjkanje njegovega izvajanja. Naslovi posameznih ključnih sklopov nakazujejo možnosti in politike za prehod v zeleno gospodarstvo:

1. trajnostno upravljanje virov, ki obsega spodbujanje spreminjanja odpadkov v vir, prostor kot vir in možnost, upravljanje voda, upravljanje območij varstva narave, trajnostno upravljanje gozda, les kot vir za trajnostni razvoj gospodarstva, trajnostno upravljanje virov kot priložnost za večjo socialno vključenost;
2. zelena rast gospodarstva (ki ga podpira strategija pametne specializacije, predstavljena v nadaljevanju);
3. spodbujanje zaposlovanja na zelenih delovnih mestih in usposabljanje oseb na trgu dela za potrebe zelenega gospodarstva;
4. spodbujanje povpraševanja po zelenih izdelkih, zeleno javno naročanje;
5. zelena proračunska reforma;
6. trajnostni urbani razvoj;
7. dejavnosti javnega sektorja, ki so zgled;
8. izobraževanje in usposabljanje za zeleno gospodarstvo;
9. zelene prakse v kmetijstvu;
10. podporne dejavnosti.

V letu 2015 so bila s Slovensko strategijo pametne specializacije (S4)¹² opredeljena tudi ožja prioriteta področja, ki kažejo največji potencial za nadaljnji razvoj Slovenije, pripravljena pa je bila kot eden od pogojev za črpanje evropskih sredstev in temelji na več sektorskih dokumentih. S4 je platforma za osredotočenje razvojnih vlaganj na področja, kjer ima Slovenija kritično maso znanja, zmogljivosti in kompetence in na katerih ima inovacijske možnosti za uvrstitev na svetovne trge ter s tem za krepitev svoje prepoznavnosti. Uvodna vizija dokumenta se glasi: »S4 bo strateško usmerjena v TRAJNOSTNE TEHNOLOGIJE IN STORITVE ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE, ki naj Slovenijo umestijo kot zeleno, aktivno, zdravo in digitalno regijo z vrhunskimi pogoji za ustvarjanje in inoviranje, usmerjeno v razvoj srednje in visoko tehnoloških rešitev na nižnjih področjih. Na prednostnih nižnjih področjih bo Slovenija prešla od sledilca v soustvarjalca globalnih trendov, kar je poslanstvo S4.« Zeleno, trajnostno, krožno ni alternative, temveč glavni tok (mainstream), utemeljen na empiričnih podatkih.

Podlaga za osredotočeno vlaganje sredstev v raziskave, razvoj in inovacije so prednostna področja uporabe S4, ki na operativni ravni usmerjajo v trajnostne tehnologije in storitve in na katerih so bila ustanovljena strateško razvojna inovacijska partnerstva - SRIPi: 1. zdravo bivalno in delovno okolje s koncepti »pametnih mest in skupnosti« ter »pametnih zgradb in domov z lesno verigo«, 2. naravni in tradicionalni viri za prihodnost s trajnostno pridelavo hrane in

trajnostnim turizmom ter mrežami za prehod v krožno gospodarstvo, 3. (s)industrija 4.0 z vlaganji v tovarne prihodnosti, zdravje – medicino, mobilnost in razvoj materialov kot končnih produktov. Žal pa se štirje ključni cilji S4 (dvig dodane vrednosti na zaposlenega, povečan delež visokotehnološko intenzivnih proizvodov v izvozu, povečan delež izvoza storitev z visokim deležem znanja v celotnem izvozu in dvig celotne podjetniške aktivnosti) neposredno na okolje, zeleno gospodarstvo in trajnostni razvoj ne nanašajo. Poleg tega niti v tem niti v drugih dokumentih niso opredeljeni konkretni prispevki raziskovalnorazvojne in inovacijske dejavnosti k okoljskim ciljem, z edino izjemo prispevka mrež za prehod v krožno gospodarstvo, določenih v S4, k izboljšanju indeksa snovne učinkovitosti.

Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije. Lahko rečemo, da je bil v prvih 12-13 letih tega stoletja v ospredju prehod v nizkoogljično gospodarstvo, kot odziv na podnebne spremembe. Nato pa se je v Evropi in tudi v Sloveniji pospešeno razmišljalo in delovalo za učinkovito rabo virov, torej za prehod v krožno gospodarstvo. Tako smo letos aprila dobili Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije¹⁴, ki: a. opredeljuje potenciale, ki Slovenijo utemeljujejo kot voditeljico prehoda v krožno gospodarstvo v Srednji in Vzhodni Evropi; b. z vključevanjem deležnikov prepoznava in povezuje krožne prakse; c. predlaga priporočila za Vlado RS, da bo krožni prehod učinkovitejši; d. nakazuje krožne priložnosti za krepitev mednarodne konkurenčnosti gospodarstva in kakovosti življenja za vse.

Med integralnimi elementi Kažipota prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije omenjamo tako imenovani »krožni trikotnik« (slika desno), na katerega so avtorji oprli dokument (slika desno). Ta povezuje tri neločljive elemente – krožno gospodarstvo (modeli poslovanja), krožno spremembo (vladne politike) in krožno kulturo (državljeni). Med seboj so soodvisni in poganjajo sistemsko spremembo. Avtorji izpostavljajo predvsem krožno kulturo, saj brez premisleka vrednot, nove naracije in spremenjenih vedenjskih vzorcev vsakega od nas ne moremo pričakovati spremembe modelov poslovanja niti ustreznih premikov na vladni ravni. Prav v krožni kulturi je zaznati močan preobrazbeni kapital Slovenije.

Slika desno: »Krožni trikotnik« v Kažipotu prehoda v krožno gospodarstvo (str. 24)

Dr. Darja Piciga

Poročilo o temeljnih pravicah

V letu 2017 je bil na področju varstva temeljnih pravic dosežen napredek, opazno pa je bilo tudi nazadovanje. Poročilo agencije FRA o temeljnih pravicah 2018 zajema pregled razvoja glavnih dogodkov na tem področju ter opredeljuje dosežke in področja, ki so še vedno zaskrbujoča. Predstavlja mnenja agencije FRA o glavnih dogodkih na tematskih področjih, ki jih zajema, in povzema dokaze za ta mnenja.

Letošnje poglavje o osrednji temi proučuje premik proti pristopu k staranju, ki temelji na pravicah. V drugih poglavjih so obravnavani: Listina EU o temeljnih pravicah in njena uporaba v državah članicah; enakost in nediskriminacija; rasizem, ksenofobija in s tem povezana nestrpnost; vključevanje Romov; azil in migracije; informacijska družba, zasebnost in varstvo podatkov; otrokove pravice; dostop do pravnega varstva ter napredek pri izvajanju Konvencije o pravicah invalidov.

Skoraj 60 % Evropejcev meni, da je starost ovira pri iskanju zaposlitve. Družbe starejše pogosto obravnavajo kot breme. Temeljne pravice starejših so vse prepogosto spregledane. Agencija EU za temeljne pravice (FRA) je v svojem poročilu za 2018 proučila, kako se je pristop, temelječ na spoštovanju pravic starejših, začel uresničevati.

Poročilo o temeljnih pravicah namenja letos glavno poglavje enaki obravnavi starejših ljudi in spoštovanju njihovih temeljnih pravic. FRA v poročilu svari pred uporabo enotne rešitve za vse težave, saj se lahko recimo ženske, predstavniki narodnostnih manjšin ali invalidi srečujejo z različnimi ovirami pri staranju. Prav tako opozarja, kako se bodo morda današnji mladi kasneje v življenju znašli v težavah, če bodo deležni slabe izobrazbe in ne bodo mogli najti zaposlitve. V poročilu je poudarjeno, da je treba zaščito pred diskriminacijo zaradi starosti razširiti tako, da se sprejme direktiva EU o enakem obravnavanju, ki bo zaščito pred diskriminacijo razširila tudi na dostop do storitev, nastanitve in zdravstvenega varstva itd., ne le na področje zaposlovanja. V

njem se predlaga tudi boljša uporaba sredstev EU pri spodbujanju vključevanja in enaki obravnavi starejših ljudi.

Kot kažejo ugotovitve druge evropske raziskave agencije FRA o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji (EU-MIDIS II), se priseljenci in pripadniki etničnih manjšin v EU sedemnajst let po sprejetju direktive o rasni enakosti in devet let po sprejetju okvirnega sklepa o rasizmu in ksenofobiji še vedno srečujejo z vsesplošno razširjeno diskriminacijo, nadlegovanjem in diskriminatornim etničnim profiliranjem. Evropska komisija je podpirala prizadevanja držav članic EU za boj proti rasizmu in kaznivim dejanjem iz sovraštva prek skupine EU na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti. Poleg tega je še naprej tesno spremljala izvajanje direktive o rasni enakosti in okvirnega sklepa. Čeprav več držav članic EU pregleduje svojo zakonodajo za preprečevanje rasizma, jih je imelo leta 2017 le štirinajst vzpostavljene akcijske načrte in strategije za boj proti rasizmu in etnični diskriminaciji.

Stopnja revščine otrok v EU se je na splošno nekoliko znižala, vendar ostaja visoka. Skoraj 25 milijonom otrok v EU grozi revščina ali socialna izključenost. Huda stanovanjska prikrajšanost vpliva na sedem odstotkov družin z otroki v EU. V evropskem stebru socialnih pravic je poudarjeno, da imajo otroci pravico do varstva pred revščino in enakih možnosti. V njem je izrecno navedena pravica do cenovno dostopne in kakovostne predšolske vzgoje in varstva. V Evropo še vedno prihajajo otroci migranti in begunski otroci, čeprav v manjšem številu kot v letih 2015 in 2016. Evropska komisija je v sporočilu o zaščiti otrok pri migracijah zagotovila smernice politike, države članice pa so si še naprej prizadevale za zagotavljanje ustrezne nastanitve, izobraževanja, psihološke pomoči in splošnih ukrepov vključevanja za otroke. V okviru migracij je bil še naprej izziv izvajanje načela največje otrokove koristi v praksi. Zelo majhen napredek je bil dosežen pri zmanjšanju obsega pridržanja otrok v procesu migracij. Ob tem so bile najrazličnejše evropske in nacionalne pobude osredotočene na tveganje radikalizacije in nasilnega ekstremizma med mladimi.

Zaščita žvižgačev: Komisija določila pravila na ravni EU

Evropska komisija je 23. aprila 2018 objavila v marsičem prelomen [predlog direktive EU za zaščito žvižgačev](#). Direktiva, ki jo čaka še obravnava v Evropskem parlamentu, sprejeta pa naj bi bila še pred volitvami v Evropski parlament leta 2019, prinaša veliko drznih rešitev.

Žvižgači, tj. osebe, ki (znotraj zadevne organizacije ali zunanjemu organu) prijavijo ali (javnosti) razkrijejo informacije o nepravilnem ravnanju, pridobljene v delovnem okolju, prispevajo k preprečevanju škode in odkrivanju groženj ali škode za javni interes, ki bi sicer lahko ostale neodkrite. Vendar jih strah pred povračilnimi ukrepi pogosto odvrača, da bi svoje pomisleke prijavili. Zaradi tega se pomembnost zagotovitve učinkovite zaščite žvižgačev za zaščito javnega interesa vse bolj priznava tako na evropski kot na mednarodni ravni.

Zaščita žvižgačev v EU je razdrobljena in neenakomerna. Trenutno jim popolno zaščito nudi le 10 držav članic EU. V drugih državah se zaščita zagotavlja le delno, in sicer v določenih sektorjih ali za določene kategorije zaposlenih.

Nedavni škandali, na primer Dieselgate, Luxleaks, panamski dokumenti ali najnovejša razkritja glede podjetja Cambridge Analytica, kažejo, da imajo lahko žvižgači pomembno vlogo pri odkrivanju nezakonitih dejavnosti, ki škodujejo javnemu interesu in blaginji naših državljanov in družbe.

Predlog bo žvižgačem, ki prijavijo kršitve zakonodaje EU, zagotovil visoko raven zaščite z določitvijo minimalnih standardov na ravni EU. Novi zakon bo vzpostavil varne kanale za prijavo znotraj organizacije in javnim organom. Žvižgače bo tudi zaščitil pred odpustitvijo, premestitvijo na slabše delovno mesto

in drugimi oblikami povračila, nacionalni organi pa bodo morali obveščati državljane in zagotavljati usposabljanja za javne organe o tem, kako naj obravnavajo žvižgače.

Jasni mehanizmi in obveznosti za delodajalce

Vsa podjetja z več kot 50 zaposlenimi in z letnim prometom nad 10 milijonov evrov bodo morala vzpostaviti notranji postopek za obravnavo prijav žvižgačev. Z novim zakonom bodo zajete tudi vse državne in regionalne uprave in občine z več kot 10 000 prebivalci.

Učinkoviti zaščitni ukrepi

Predlog ščiti odgovorne žvižgače, ki zares delujejo v javnem interesu. Tako vsebuje zaščitne ukrepe za odvratanje od zlonamernih prijav in zlorab ter preprečevanje okrnitve ugleda. Za osebe, proti katerim bodo vložene prijave žvižgačev, bo veljala domneva nedolžnosti, imele pa bodo tudi pravico do učinkovitega pravnega sredstva, nepristranskega sodišča in obrambe.

Žvižgači lahko prispevajo k odkrivanju, preiskovanju in sankcioniranju kršitev prava EU. Imajo tudi pomembno vlogo pri tem, da novinarjem in svobodnemu tisku omogočajo ključno vlogo v naših demokracijah. Zato je treba žvižgače ustrezno zaščititi pred ustrahovanjem oziroma povračilnimi ukrepi. Državljanji, ki razkrijejo nezakonite dejavnosti, za svoja dejanja ne bi smeli biti kaznovani, vendar pa so mnogi izmed njih ob službo, ugled ali celo zdravje; 36 % zaposlenih, ki so prijavili kršitev, je bilo deležnih povračilnih ukrepov ([raziskava](#) o poslovni etiki na svetovni ravni iz leta 2016). Zaščita žvižgačev bo pripomogla tudi k zaščiti svobode izražanja in svobode medijev in je bistvenega pomena za zaščito pravne države in demokracije v Evropi.

Vir: Evropska komisija

Dogodki, konference, novice

Festival nevladnih organizacij LUPA 2018

Konec poletja si center Ljubljane rezervirajo nevladniki. Tudi letos na CNVOS pripravljajo tradicionalni Festival nevladnih organizacij LUPA. Dan, ko se bodo nevladne organizacije v Ljubljani že sedemnajstič družile in svoje raznolike dejavnosti predstavile tako na stojnicah kot z živim programom, bo letos v četrtek, 13. septembra 2018, med 10. in 18. uro na Prešernovem trgu, Tromostovju in Stritarjevi ulici. [Več](#) o prijavi na festival. Vir: CNVOS

Razpis za projekte proti sovražnemu govoru na spletu

Odprt je razpis, namenjen sofinanciranju nacionalnih in mednarodnih projektov na področju spremljanja, preprečevanja in boja proti sovražnemu govoru na spletu za leto 2018. Objavil ga je Generalni direktorat Evropske komisije za pravosodje, svobodo in varnost v okviru programa za pravice, enakost in državljanstvo. **Rok prijave je do 11.10.2018.** [Več](#). Vir: CNVOS

Priročnik za prijavljanje sovražnega govora na družbenih omrežjih

Spletno oko je objavilo [Priročnik za prijavljanje sovražnega govora na družbenih omrežjih](#), v katerem so predstavljeni postopki za prijavo sovražnega govora na družbenih omrežjih, s poučkom na omrežjih Facebook, Twitter in Youtube. Ob tem so opisani tudi drugi načini prijav in možnosti odzivanja, ki jih imamo na voljo, če se želimo zoperstaviti sovražnemu govoru na omenjenih platformah. Vir: Spletno oko

Motivacija na delovnem mestu

Območna obrtno-podjetniška zbornica Maribor organizira usposabljanje na temo motivacije na delovnem mestu.

Ameriška raziskava je pokazala, da vsak zaposleni na leto porabi povprečno 18 delovnih dni za konflikte. Tudi, če upoštevamo dejstvo, da je sloven-

sko poslovno okolje drugačno od ameriškega velja, da za prerekanje, nesoglasja ali slabe občutke porabimo bistveno preveč časa in energije. Lastnik, direktor, vodja - vse niti za preobrat so v vaših rokah. Začnite spreminjati sebe, da bodo drugi lahko sledili! **Predavala bo Mojca Lubanjšek Pe-hant**, direktorica podjetja Retorik d.o.o. **Udeležba je brezplačna!** **Delavnica** bo potekala v četrtek, **19. julija 2018**, s pričetkom ob 8. uri v OOZ Maribor in se zaključila ob 16. uri. [Več](#). Vir: Podjetniški portal

Kako sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice vplivajo na življenja ljudi

Svet Evrope je 14. junija lansiral [novo spletno stran](#), na kateri najdete informacije o tem, kako so sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice in njihova implementacija na nacionalnih ravneh vplivali na življenje ljudi v vseh sedeminštiridesetih državah članicah. Vir: CNVOS

Globalni mirovni indeks 2018: Islandija na prvem, Slovenija na 11. mestu

Islandija je že enajstič po vrsti na seznamu globalnega mirovnega indeksa ohranila prvo mesto, sledita ji Nova Zelandija in Avstrija. Slovenija se je na seznamu 163 držav uvrstila na 11. mesto. Globalni mirovni indeks 2018 sicer še razkriva, da je bil svet lani v primerjavi z zadnjim desetletjem najmanj miren. Evropa ostaja najbolj mirna regija v svetu, saj je med prvimi desetimi najbolj mirnimi državami kar šest evropskih, a so pri dveh tretjinah držav v primerjavi z lanskim indeksom zabeležili poslabšanje - predvsem na račun notranjepolitičnih konfliktov in odnosov s sosednjimi državami. Medtem ko se stanje v najbolj mirnih državah v Zahodni Evropi počasi slabša, se izboljšujejo razmere v državah Vzhodne Evrope. Vir: STA

Razpisi in priložnosti

Po kreativni poti do znanja 2017-2020

Namen javnega razpisa je spodbujanje krepitve sodelovanja in povezovanja visokošolskega sistema z okoljem (gospodarstvo, negospodarstvo), izvajanje modelov odprtega in prožnega prehanja med izobraževanjem in gospodarstvom ter družbenim okoljem. Ob partnerskem sodelovanju visokošolskih zavodov z (ne)gospodarstvom bodo mladi pridobili konkretne in praktične izkušnje že med izobraževanjem. Razpisuje Javni razvojni, študentski, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije. Roki za oddajo vlog so najkasneje do:

23. 11. 2018 za drugo odpiranje;

22. 11. 2019 za tretje odpiranje.

Več. Vir: Javna agencija SPIRIT Slovenija

Štipendije za program Fulbright za leto 2019

Štipendije so namenjene udeležencem Fulbright programa, in sicer slovenskim državljanom za gostovanje v ZDA in ameriškim državljanom za gostovanje v Sloveniji. Vrednost razpisa je 130 tisoč evrov. **Rok prijave** do porabe sredstev oziroma najkasneje do vključno **28. 9. 2020**. Več in vir: Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije

»Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2«

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje izvajanja RRI projektov podjetij ali konzorcijev podjetij, katerih projektni cilj mora biti nov ali izboljšan izdelek, proces ali storitev, razvit do stopnje, da je potrjen v končni obliki ter primeren za uporabo v realnem okolju. Slednje pomeni uporabo izdelka, procesa ali storitve v njihovi končni obliki in v predvidenih pogojih operativne uporabe. Rok za oddajo vlog za 3. odpiranje je **24.9.2018**. Več. Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Za razvoj nevladnega sektorja

Ameriško veleposlaništvo v Sloveniji je objavilo razpis za leto 2018, ki je namenjen podpori do-

bro zasnovanih in vodenih projektov, ki prispevajo k razvoju nevladnega sektorja v Sloveniji. Povprečni znesek financiranja je od 3000 do 10.000 ameriških dolarjev. **Rok prijave na razpis je 6.8.2018**. Več. Vir: US Embassy in Slovenia

Energetske prenove stavb v lasti Občin

Predmet sofinanciranja so operacije celovite energetske prenove stavb v (so)lasti in rabi Občin. Roka za oddajo vlog v skladu z navodili iz razpisne dokumentacije sta **17. 9. 2018** in skrajni rok **12. 11. 2018**. Okvirna višina nepovratnih sredstev evropske kohezijske politike, ki je na razpolago za sofinanciranje operacij po tem javnem razpisu v letih 2018, 2019 in 2020 znaša 17.647.059 EUR (od tega 15.000.000 EUR sredstev EU in 2.647.059 EUR iz slovenske udeležbe kohezijske politike). Več. Vir: energetika-portal.si

Spodbude za zaposlovanje oseb iz programa Učne delavnice

V petek, 15. junija, je Zavod za zaposlovanje RS objavil novo javno povabilo, s pomočjo katerega se bo zaposlilo 480 brezposelnih, ki so zaključili praktično usposabljanje v učnih delavnicah. Delodajalci za njihovo najmanj polletno zaposlitev prejmejo subvencijo 4.000 EUR in za najmanj enoletno zaposlitev 8.000 EUR. Preberite več o kohezijski politiki EU: www.eu-skladi.si. Več o razpisu. Vir: Zavod RS za zaposlovanje

European Youth foundation (EYF)

Evropska mladinska fundacija (EYF) je sklad, ki ga je ustanovil Svet Evrope, da bi zagotovil finančno podporo evropskim mladinskim dejavnostim. Mladinske NVO podpira pri uresničevanju vizije in doseganju ciljev za boljšo prihodnost mladih. To zadeva dejavnosti, ki služijo spodbujanju miru, razumevanja in sodelovanja v duhu spoštovanja človekovih pravic, demokracije, strpnosti in solidarnosti ter so pomembne za mladinsko politiko in delo Sveta Evrope. Rok za prijavo je **1.10.2018**. Več. Vir: CNVOS

Knjiga: Integral Green Slovenia

Naslov: Integral Green Slovenia

Avtorica: Darja Piciga, Alexander Schieffer, Ronnie Lessem

Leto izdaje: 2016

Založba: Routledge

Strani: 236

Tokrat v branje priporočam ne ravno svežo knjigo iz tiskarne, a še kako potrebno za pot pot do trajnostne prihodnosti za vso Slovenijo, pa tudi za druge dežele in skupnosti. Takole je predstavljena knjiga in njena vsebina in zakaj lahko Slovenija na postane vzorčni primer za druge države.

Knjigo Integral Green Slovenia smo soustvarjali trije uredniki (Darja Piciga, Alexander Schieffer, Ronnie Lessem) in še 42 soavtorjev. Odlične prakse, ki smo jih ustvarili v Sloveniji, in naše tehtne konceptualne prispevke smo v sodelovanju s [Centrom za integralni razvoj Trans4m](#) iz Ženeve povezali v nov, slovenski in evropski model integralnega zelenega gospodarstva in družbe. Ta model predstavlja tudi svež pristop k trajnostnemu razvoju.

V knjigi smo v celovit razvojni model povezali razvojne politike in ukrepe za trajnostni razvoj (od zelenega do socialnega gospodarstva, trajnostnega razvoja podeželja, ...), ki se že odražajo v mnogih odličnih slovenskih praksah. Pri vseh praktičnih primerih in tudi pri celotnem modelu Integralne zelene Slovenije so v središču vrednote (moralno ekonomsko jedro). Spodbujamo različne ekonomske pristope, od samozadostnega, na naravi in skupnosti temelječega gospodarstva preko razvojnega, v kulturo vpetega gospodarstva in socialnega, na znanju temelječega gospodarstva do zelenega podjetništva in etičnega bančništva. Zgledi za tak model razvoja obstajajo tako v svetu kot pri nas - slednje odkrivamo in povezujemo.

Teorija integralne ekonomije in integralnega razvoja je bila prvič uporabljena na nacionalni ravni, in to ob upoštevanju slovenske kulture in kulturne dediščine. Vpeljali smo nov koncept pametne integracije politik EU za trajnostni razvoj in na ta način integralno zeleno ekonomijo še bolj povezali s paradigmo trajnostnega razvoja.

Odlične prakse, ki smo jih ustvarili v Sloveniji, in naše izjemne konceptualne prispevke smo v sodelovanju z avtorjema integralne teorije Ronniejem Lessemom in Alexandrom Schiefferjem povezali v nov, slovenski in evropski model integralnega zelenega gospodarstva in družbe. In tako pokazali, kako lahko postanemo vzorčni model tudi za druge države, v Evropi in širše.

The EUROPEAN PACT 4 YOUTH

Nacionalni akcijski načrt - Slovenija

O Paktu za mlade

Pakt za Mlade je **medsebojno sodelovanje podjetij in voditeljev Evropske Unije**. Začela ga je CSR Europe, skupaj združuje predstavnike podjetij, šol in mladih ter predstavnike Evropskih institucij. **Pozivamo vsa** podjetja, družbene partnerje, predstavnike šolstva in izobraževanja, organizacije mladih, javne in privatne zaposlitvene službe, učitelje, trenerje, učence, starše in ostale, **da razvijajo ali utrdijo partnerstva v podporo zaposljivosti mladih in njihovo vključitev**. Več o projektu na spletnih straneh www.paktzamlade.si

Priprava Akcijskega načrta Pakt za mlade v Sloveniji – aktivnosti inštituta IRDO

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti IRDO se je kot nacionalna partnerska organizacija za Slovenijo v mreži CSR Europe priključil aktivnostim za mlade v Evropi. V ta namen se je zavezal, da bo za Slovenijo do konca septembra 2017 pripravil Nacionalni akcijski načrt Pakt za mlade, ki bo povezoval podjetja, izobraževalne institucije in mlade v podporo razvoju veščin, izobraževanju in zaposlovanju mladih. Hkrati pa se je zavezal, da bo v mednarodnem prostoru izmenjeval izkušnje na to temo ter prenašal znanja s tega področja v Slovenijo in navzven.

Pakt za mlade v Sloveniji – Nacionalni akcijski načrt

V letu 2017 je inštitut IRDO pripravil osnutek Nacionalnega akcijskega načrta na temo Pakt za mlade do 28.9.2017, ki je bil potrjen 28. septembra 2017 v Mariboru na 12. IRDO mednarodni konferenci *Družbena odgovornost in izzivi časa*.

Kaj je Nacionalni akcijski načrt Pakt za mlade v Sloveniji (NAP)?

Je evropska kampanja, s strokovno podporo Evropske komisije in njenih organizacij, koordinira jo CSR Europe. Izhodišča za kampanjo so v posamezni državi enaka, kot v drugih EU državah.

Gre za spodbujanje razvoja NAP v državah članicah EU z namenom krepitev poslovno-izobraževalnih partnerstev v podporo mladim.

Je prostovoljna zaveza podjetij, izobraževalnih ustanov in mladinskih organizacij ter drugih deležnikov za sodelovanje v korist hitrejšega zaposlovanja mladih, zmanjševanju vrzeli na področju veščin in povečanju medsektorskega sodelovanja.

Ni vladni načrt, ne predpisuje ga Vlada RS (upamo pa, da ga podpira).

Kdo lahko sodeluje?

Podjetja, socialni partnerji, ponudniki izobraževanj in usposabljanj, mladinske organizacije, javne in zasebne zaposlitvene organizacije, učitelji, trenerji, učenci, starši in ostali.

Namen: promovirati pripravništva, vajeništva kot enako možnost izbire, odpirati nove karijerne in izobraževalne poti, podpora mladim pri prehodu v zaposlitev, pomoč podjetjem, da pridobijo talentirane kadre, podpora šolam, učiteljem in ravnateljem, podpora in opolnomočenje posredniških organizacij (za mlade, podjetja, izobraževalne ustanove...).

Cilji za Slovenijo:

- ⇒ **Pripraviti en slovenski Nacionalni akcijski načrt** v okviru evropske kampanje Pakt za mlade
- ⇒ **Vzpostaviti vsaj 50 poslovno-izobraževalnih partnerstev v Sloveniji** (do konca leta 2018). V ta namen vključiti vsaj: 100 učiteljev, 50 delodajalcev (do konca leta 2018). Imeti vpliv na vsaj 5.000 učencev (do konca leta 2018).
- ⇒ **Zagotoviti vsaj: 150 novih kakovostnih** pripravništev, vajeništev ali novih prvih zaposlitev (do konca leta 2018)
- ⇒ **Promovirati kampanjo** Pakt za mlade v Sloveniji in vzpostaviti spletno mesto na to temo, ki bo redno ažurirano.
- ⇒ **Povečati cilje za 10 %** vsako leto do leta 2020.

Preglednica 2: Delovni načrt Pakt za mlade za Slovenijo 2016-2020

Zap. št.	Cilj/Prioritete za Slovenijo	Aktivnosti	Predvideni rezultati
1	Pripraviti 1 slovenski Nacionalni akcijski načrt v okviru kampanje Pakt za mlade.	Analiza obstoječega stanja v Sloveniji. Pregled in primerjava strokovne literature CSR Europe in nacionalnih partnerskih organizacij za pripravo slovenske verzije akcijskega načrta. Zapis slovenskega Nacionalnega akcijskega načrta v okviru kampanje Pakt za mlade. Rok: do 30.9.2018.	Pripravljen in distribuiran na naslove različnih deležnikov - 1 slovenski Nacionalni akcijski načrt v okviru kampanje Pakt za mlade.
2	Vzpostaviti vsaj 50 poslovno-izobraževalnih partnerstev v Sloveniji. V ta namen vključiti vsaj: 100 učiteljev, 50 delodajalcev. Imeti vpliv na vsaj 5.000 učencev (do konca leta 2018).	Povezati gospodarske zbornice, združenja z izobraževalnimi ustanovami in mladinskimi organizacijami ter organizacijami za mlade – skupne konference, mreženja, hitri poslovni sestanki. Opolnomočiti mladinske organizacije in njihove člane s podjetniškimi vsebinami, povezovanje z gospodarskim sektorjem. Pritegniti podjetja in vladne ustanove k sodelovanju in podpori Pakta za mlade. Izobraževati mlade o podjetništvu na vseh ravneh izobraževanja (gostujoči predavatelji iz podjetništva v šolah, izobraževalni obiski učiteljev, obiski učencev na delovnih mestih itd.). Vpeljati osnove podjetništva v izobraževalne organizacije na vseh ravneh in smereh učenja. Sodelovanje s šolami na področju krepitve podjetniških vsebin v kurikulumih. Rok: do 31.12.2018.	Podpis pisem o nameri. Dogovor o skupnih akcijah. Pregled podjetniških vsebin v kurikulumih slovenskih šol in predlogi za nadgradnjo le-teh. Izvedba delavnic na to temo. Izvedba sestankov v podporo mreženja organizacij in skupne promocije aktivnosti na tem področju.
3	Zagotoviti vsaj: 150 novih kakovostnih pripravništev, vajeništev ali novih prvih zaposlitev (do konca leta 2018).	Vzpostaviti podjetniško-izobraževalna-mladinska partnerstva v Sloveniji v podporo mladim, zagotavljati mreženja med njimi in mladimi. Promocija 18 organizacij – aktivno državljanstvo za mlade in zaposlovanje mladih. Izvedba projektov 18 nacionalnih in regionalnih mrež v okviru javnega razpisa URSM za aktivno državljanstvo (2016-2018). Nudjenje kvalitetnejših pripravništev, začetna delovna mesta in priložnosti za učno mobilnost mladih v sodelovanju s ponudniki izobraževanj in usposabljanj. Priprava povabil podjetjem za vključitev mladih v te aktivnosti v sodelovanju s šolami in Zavodom RS za zaposlovanje ter drugimi podpornimi organizacijami. Rok: do 31.12.2018.	Z javnim razpisom se bo skupaj dosegel kazalnik 464 zaposlitev (od tega 195 zaposlitev v vzhodni kohezijski regiji in 269 zaposlitev v zahodni kohezijski regiji) (URSM 2016). Narediti pregled pripravništev, vajeništev v sodelovanju z državnimi organizacijami in podjetji. Promovirati 18 organizacij v podporo zaposlovanju mladih na portalu paktzamlade.si.
4	Vzpostaviti nacionalni portal kampanje Pakt za mlade in vzpostaviti regijska sodelovanja, partnerstva – promocija podpisnikov pakta in vabilo mladim k sodelovanju v regijah po Sloveniji.	Vzpostavitev spletnega mesta www.paktzamlade.si . Kampanja za pridobitev podpisnikov pisma o nameri P4Y Slovenija in predstavitev le-teh na tem portalu. Iskati primere dobrih praks na tem področju in jih objavljati na portalu. Priprava opisov primerov dobrih praks sodelovanja mladih s podjetji in izobraževalnimi ustanovami za objavo na portalu. Rok: do 31.10.2017.	Delujoče in ažurirano spletno mesto www.paktzamlade.si Promocija obstoječih podpisnikov pakta in pridobivanje novih – vsaj 20 novih podpisnikov letno. Objava primerov dobrih praks, vsaj 12 letno na www.paktzamlade.si
5	Povečati cilje za 10 % vsako leto do leta 2020.	Razvijati aktivnosti in nadgrajevati zgoraj navedene cilje ter aktivnosti vsako leto. Pripraviti nov delovni načrt za vsako leto. Rok: do 31.12.2020.	Vsako leto evalvirati delovni načrt in pripraviti novega za tekoče leto.

V sklopu Nacionalnega akcijskega načrta Pakt za mlade v Sloveniji največ pozornosti namenjamo naslednjim skupnim predlogom Pakta za mlade, ki so osnova vseh 28 akcijskih načrtov, ki so jih pripravile organizacije v Evropski uniji:

- ⇒ **vzpostavitev skupne podjetniško-izobraževalne iniciative**, kot so na primer gostujoči predavatelji podjetništva v šolah, izobraževalni obiski učiteljev, obiski učencev na delovnih mestih itd.;
- ⇒ **podpora ustreznim deležnikom v njihovem dialogu** z lokalnimi, regionalnimi, nacionalnimi in Evropskimi organi;
- ⇒ **raziskovanje novih potencialov za ustvarjanje podjetniško-izobraževalnih partnerstev kot navad pri izobraževanju mladih** in pri razvoju delovne sile v Evropi;
- ⇒ **ustvarjanje partnerstva med podjetji, šolami, učenci in učitelji** za zagovarjanje pomembnosti učiteljev, povečati privlačnost poklica učitelja in demonstracija ključnega pomena izobrazbe za ekonomski razvoj, zaposljivost, družbeni razvoj in kohezijo;
- ⇒ **bolj jasno predvidevanje in komuniciranje o potrebnih znanjih in spretnostih za osnovna, specifična, transversalna in visokokakovostna delovna mesta** – vključno z digitalnimi, podjetniškimi, socialnimi in zelenimi spretnostmi;
- ⇒ **prepoznavanje in potrdila za predhodno učenje, vključno z neformalnim učenjem**; in tudi znanja in kvalifikacije, pridobljene zunaj EU, predvsem za migrante in begunce;
- ⇒ **nudjenje kvalitetnejših pripravništev, začetna delovna mesta in priložnosti za učno mobilnost mladih v sodelovanju s ponudniki izobraževanj in usposabljanj**, kot tudi s ponudniki Jamstva za mlade; vsa pripravništva naj bodo vsaj v minimalnem obsegu usklajena z EU okvirjem kakovosti za pripravništvo;
- ⇒ **razvijanje ukrepov za vključevanje v podjetništvo in izobraževanje, s posebno pozornostjo na raznolikosti in državljanstvu** ter skupnimi vrednotami o svobodi, toleranci in nediskriminaciji;
- ⇒ **vzpostavljanje kulture sodelovanja in izmenjave med podjetji in ponudniki izobraževanj in usposabljanj** z namenom predvidevanja in usklajevanja potrebnih spretnosti;
- ⇒ **zaveza voditeljev podjetij, da sodelujejo s šolami, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja**, visokoškolskimi institucijami, javnimi in zasebnimi zaposlitvenimi organizacijami, socialnimi partnerji, gospodarskimi zbornicami, industrijami, obrtni in ostalimi organizacijami in mrežami, ki podpirajo Evropski Pakt za Mlade, da opredelijo skupne ukrepe na vseh stopnjah – evropski, nacionalni, regionalni in lokalni – ki bodo vodili k bolj pomembnim in dolgotrajnim vplivom v korist mladim in za podjetja;
- ⇒ **povečanje aktivnega sodelovanja podjetij v EU programih in iniciativah**, na primer v agendi za znanja, jamstvu za mlade, v okviru kakovosti za pripravništva, v Evropski zvezi za pripravništva; vključevanje več dolgotrajne mobilnosti za pripravnike v skladu z nedavnimi iniciativami iz Jacques Delors inštituta, Evroposlanca Jeana Arthuisa, EURES in »Your first EURES job«, velike koalicije za digitalne službe in v celoti izkoristiti finančne priložnosti Erasmus+, Evropskega sklada za strateške investicije, Evropskega socialnega sklada, EIB programa »Spretnosti in službe«, Horizon2020 in Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Kaj bomo merili v določenem obdobju (v posameznem letu) v okviru kampanje?

- ⇒ Število vključenih oseb, na katere je imela kampanja vpliv (učenci, učitelji, direktorji, zaposleni, mentorji...).
- ⇒ Število poslovno-izobraževalnih partnerstev.
- ⇒ Družbene skupine, na katere ima kampanja vpliv.
- ⇒ Število novih pripravništev.
- ⇒ Število novih vajeništev.
- ⇒ Število novih prvih zaposlitev.

Merjenje kakovosti partnerstev:

- ⇒ Letna evalvacija opravljenega dela z vsemi deležniki.
- ⇒ Pridobivanje povratnih informacij od deležnikov.
- ⇒ Uporaba zbranih informacij za razvoj novih letnih aktivnosti, programov.
- ⇒ Drugo.

Pripravila: dr. Martina Rauter

Definicija družbene odgovornosti

Kaj pomeni družbena odgovornost?

Najpogosteje se koncept družbene odgovornosti pri podjetjih pojavlja na področju ravnanja z zaposlenimi, vlaganja v skupnost (neprofitni projekti), sodelovanja s poslovnimi partnerji (dobaviteljske verige, družbeno odgovorni skladi itd.), odnosa do okolja (proizvodnja ekoloških izdelkov, ...), tržišča (marketing z razlogom, sponzorstva in donacije itd.). V praksi preveč izstopa dobroteljskost, ki je v resnici važen, a droben delček družbene odgovornosti podjetij in ljudi do pomoči potrebnih delov širše družbe.

Družbena odgovornost podjetij (def. EU, Zelena knjiga 2001) zajema štiri ključna področja:

- pošten odnos do zaposlenih,
- okolja,
- širše skupnosti,
- na trgu (do kupcev, dobaviteljev...),
- + Nujno: dobro načrtovano in izpeljano vodenje.

Poleg te je Evropska Unija podprla smernice za družbeno odgovornost ISO26000:2010. Dokument navaja, da je družbena odgovornost organizacije za vplive njenih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje.

Definicija DO po ISO26000:2010 je:

»Družbena odgovornost je odgovornost organizacije za vplive njenih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje, ki skozi pregledno in etično ravnanje:

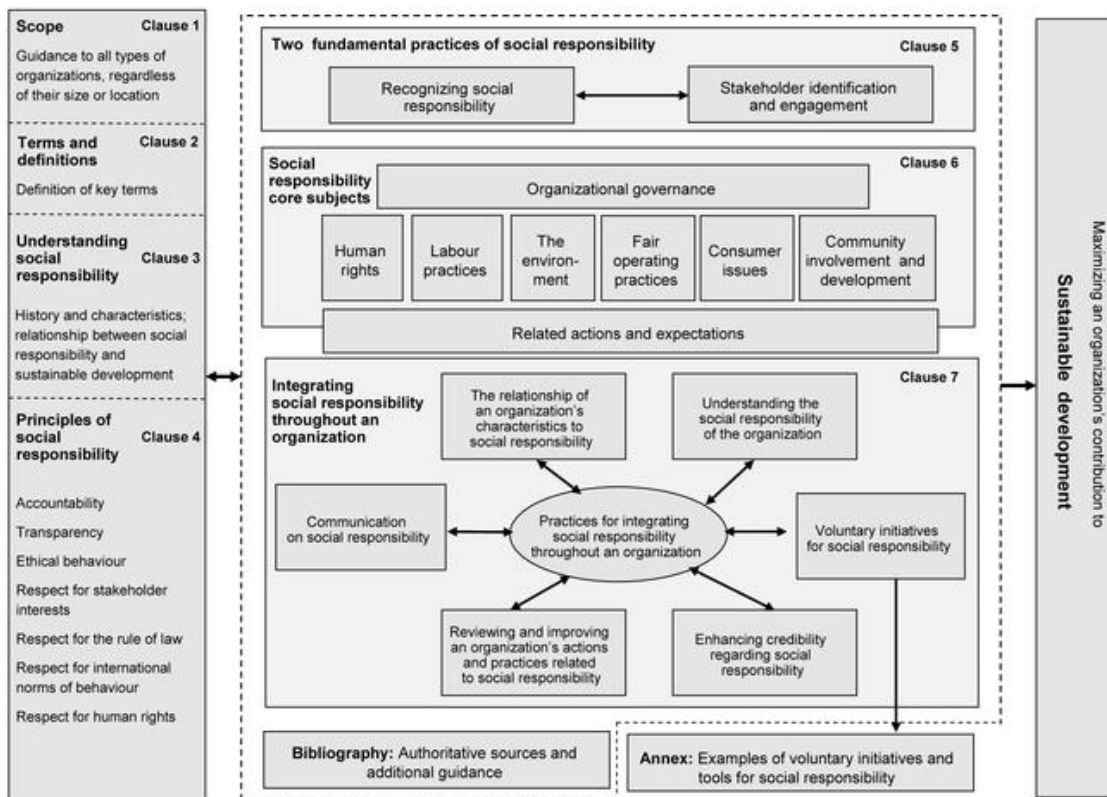
- prispeva k trajnostnemu razvoju, vključujoč zdravje in blaginjo družbe;
- upošteva pričakovanja deležnikov;
- je v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodnimi normami ravnanja; ter
- je integrirana v celotno organizacijo in se izvaja v vseh njenih odnosih.

OPOMBA 1: Dejavnosti vključujejo izdelke, storitve in procese.;

OPOMBA 2 : Razmerja se nanašajo na dejavnosti organizacije v okviru polja njenih vplivov.«

Sedem osrednjih tem Standarda za družbeno odgovornost ISO 26000:2010: človekove pravice, zaposlovanje, okolje, etično ravnanje, pravice potrošnikov, vključenost v skupnost in razvoj, vse pa povezujejo celostni pristop, soodvisnost in dobro vodenje.

Več o ISO26000 lahko preberete na spletni strani: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>

VABIMO VAS V

VODILNO SLOVENSKO ORGANIZACIJO ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ PODJETIJ, NEVLADNIH ORGANIZACIJ IN USTANOV

Sodelujte pri sestavljanju mozaika znanja o družbeni odgovornosti in njenem vplivu na različna področja našega življenja, dela in okolja. Po svojih močeh se povežimo pri iskanju rešitev in njihovem udejanjanju.

**K DRUŽBENI ODGOVORNOSTI LAHKO
POMEMBNO PRISPEVATE TUDI VI.**

**SODELUJTE Z NAMI,
POSTANITE NAŠI ČLANI!**

IRDO

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti

Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor,

Tel.: **031 344 883**

e-pošta: info@irdo.si

Spletna mesta:

www.irdo.si

www.horus.si

www.model-m.si

Skupaj z vami
sestavljamo
mozaik znanja
in sodelovanja
za več družbene
odgovornosti

